

RAPORT ANUAL

de activitate al Î.S. “Moldelectrica”

Nr.	Cuprins	Pagina
	Declarația directorului general	4
1.	Organizarea și funcționarea întreprinderii, competența și atribuțiile	5
2.	Conducerea și organizarea	6
3.	Resurse umane	10
3.1.	Analiza caracteristicilor personalului	10
3.2.	Dezvoltarea profesională a angajaților, studii	11
3.3.	Profilul de vîrstă pe categorii de angajați (unități)	11
3.4.	Fluctuația cadrelor	11
3.5.	Instruirea personalului	12
3.6.	Lucrul organizatoric și curativ – profilactic	12
3.7.	Securitatea instalațiilor energetice	13
4.	Activitatea financiară	14
4.1.	Rezultatele financiare pentru anul 2018	14
4.2.	Activitatea operațională	14
4.2.1.	Venit	15
4.2.2.	Costuri	17
4.3.	Rezultat din activitatea financiară	20
4.4.	Active	21
4.5.	Capital propriu și datorii	22
4.6.	Indicatori	22
4.7.	Tarife	23
5.	Proiecte finanțate din surse externe	24
5.1.	Proiectul de reabilitare a rețelei de transport a Î.S. „Moldelectrica”	24
5.2.	Proiectul elaborării Studiului de fezabilitate pentru interconexiunea rețelelor electrice MD-RO	25
5.3.	Grant ECAPDEV TF	26
6.	Activitatea economică (de producere)	27

7.	Securitatea și sănătatea în muncă	33
7.1.	Lucrul cu personalul serviciului de protecție și prevenire	33
7.2.	Traumatismul de muncă	34
7.3.	Verificarea locurilor de muncă	34
7.4.	Deranjamentele tehnologice în rețelele electrice ale Î.S. „Moldelectrica”	35
8.	Protecția mediului înconjurător	36
9.	Accesul la rețelele electrice de transport	38
10.	Activitatea internațională	39
10.1.	Interconectarea sistemelor energetice a RM și Ucrainei cu sistemul energetic ENTSO-E	39
10.2.	Organizarea interacțiunii OST cu operatorii zonelor externe de dispecerizare	40
10.3.	Coordonarea interacțiunii Operatorului sistemului de transport cu organele executive și organele de lucru ale organizațiilor internaționale în domeniul energetic	41
10.3.1.	Relațiile OST cu Comitetul Executiv al Consiliului Electroenergetic ale țărilor CSI	41
10.3.2.	Realizarea corespondenței cu CE al CEE al CSI și KOTK privind activitățile curente	42
10.3.3.	Relațiile OST cu Secretariatul Comunității Energetice	42
10.3.4.	Oficiul de Emitere a cod EIC	43
11.	Piața energiei electrice	44
11.1.	Consumul tehnologic de energie electrică la transportarea acestuia prin rețelele electrice	44
11.1.1.	Valorile normative și calculate ale consumului tehnologic de energie electrică la transportarea ei	44
11.1.2.	Analiza consumului efectiv de energie electrică la transportul acestuia	44
11.2.	Indicatorii privind continuitatea serviciului de transport al energiei electrice	47
12.	Perspectivile de dezvoltare a întreprinderii	47

Stimați domni, colegi!

Î.S. „Moldelectrica” publică Raportul Anual de activitate al întreprinderii pentru anul 2018.

Raportul detaliază activitățile tehnice de producție ale întreprinderii, fiind baza stabilității sale economico- financiare.

Pe parcursul anului 2018 Î.S. „Moldelectrica” a continuat punerea în aplicare a proiectului „Reabilitarea rețelei de transport Î.S. Moldelectrica”, un proiect finanțat cu suportul creditelor BERD, BEI și sprijinul grantului oferit de UE. Proiectul va permite de a reînnoi echipamentele, ce sunt uzate atât moral cât și fizic, care se încadrează pe deplin în perspectiva pe termen lung a întreprinderii.

Sarcinile atribuite întreprinderii au fost efectuate în timp util.

Este necesar de menționat că pe parcursul perioadei de raportare a avansat implementarea noului proiect „Construcția Back-to-Back Vulcănești și LEA 400 kV Vulcănești-Chișinău”, un proiect strategic pentru sectorul energetic al Republicii Moldova.

În paralel Î.S. „Moldelectrica” și-a continuat activitățile necesare pentru realizarea condițiilor Acordului cu privire la condițiile de conectare a Sistemelor Energetice ale Ucrainei și Republicii Moldova la Sistemul Energetic al Europei Continentale, care a intrat în vigoare la 6 iulie 2017.

Întreprinderea pe parcursul anului 2018 a lucrat într-un regim stabil și sigur.

Acest lucru este prezentat de indicatori enumerați în Raportul Anual, precum și de faptul că în anul de referință nu au fost înregistrate avarii și accidente.

Cu stimă,

Director General

Ghennadi Dimov

1. Organizarea și funcționarea întreprinderii, competența și atribuțiile

Prezentul Raport a fost întocmit întru executarea art.32 pct.7 al Legii cu privire la energia electrică nr.107 din 27.05.2016, art. 31 al Legii contabilității nr.113 din 27.04.2007, pct.3.2 al Contractului nr.48 din 16 august 2018, încheiat între Ministerul Economiei și Infrastructurii și directorul general al Î.S. „Moldelectrica” și al Ordinului intern al întreprinderii nr.43 din 24.01.2018 privind procedura de elaborare a raportului anual de activitate al Î.S. „Moldelectrica”.

Statutul întreprinderii

„Moldelectrica” este o întreprindere de stat creată în conformitate cu Hotărîrea Guvernului RM nr.1000 din 02.10.2000 "Cu privire la crearea unor întreprinderi de stat în sectorul electroenergetic". Întreprinderea a fost înregistrată la Camera Înregistrării de Stat a Ministerului Dezvoltării Informaționale al RM la 26.10.2000 cu nr.1002600004580.

Domeniul de activitate

Î.S. „Moldelectrica” activează în temeiul licenței pentru efectuarea activității de transport a energiei electrice AA nr.064574 din 10.06.2008, eliberate de către ANRE cu termenul de validitate pînă la 20.04.2026.

Principalele genuri de activitate ale Întreprinderii sînt:

- activitatea de dispecerat central;
- transport de energie electrică;
- pregătirea și perfecționarea personalului din sectorul electroenergetic.

Î.S. „Moldelectrica” în activitatea sa se conduce de Legea RM nr.246 din 23.11.2017 „Cu privire la întreprinderea de Stat” cu modificările și completările ulterioare, Statutul întreprinderii, alte acte legislative și normative.

2. Conducerea și organizarea

Fondatorul întreprinderii

Fondatorul întreprinderii este Ministerul Economiei și Infrastructurii, care își efectuează drepturile de dirijare a întreprinderii prin Consiliul de Administrație și directorul general al întreprinderii.

Consiliul de Administrație

Nr.	NP membrilor consiliului / reprezentantul statului	Funcția deținută	Nr. și data ordinului, desemnării în consiliu / reprezentant al statului
1.	Strătilă Sergiu	Șef al Serviciului audit intern, Ministerul Economiei și Infrastructurii-președintele consiliului.	Ordinul Ministerului Economiei și Infrastructurii, nr. 246 din 16 mai 2018.
2.	Eremia Iurie	Director al Agenției pentru Protecția Consumatorului și Supravegherea Pieței.	Ordinul Ministerului Economiei și Infrastructurii, nr. 246 din 16 mai 2018.
3.	Pîrgari Tatiana	Consultant principal în cadrul Direcției politice economice și mediul de afaceri, Ministerul Economiei și Infrastructurii.	Ordinul Ministerului Economiei și Infrastructurii, nr. 246 din 16 mai 2018
4.	Gorea Dorin	Consilier în cabinetul ministrului economiei, Ministerului Economiei și Infrastructurii.	Ordinul Ministerului Economiei nr. 67 din 05 mai 2017.
5.	Rotari Irina	Consultant în cadrul direcției eficiență energetică și surse de energie regenerabile, Ministerului Economiei și Infrastructurii.	Ordinul Ministerului Economiei nr. 67 din 05 mai 2017.
6.	Martînov Alisa	Consultant superior în cadrul Direcției politice în domeniul energetic, Ministerului Economiei și Infrastructurii.	Ordinul Ministerului Economiei și Infrastructurii, nr. 246 din 16 mai 2018.
7.	Matveeva Elena	Șef al direcției generale datorii publice, Ministerul Finanțelor	Ordinul Ministerului Economiei nr. 67 din 05 mai 2017.

Director general al întreprinderii

Obligațiile directorului general al întreprinderii sînt exercitate de dl Ghennadi Dimov, în conformitate cu împuternicirile acordate prin Statutul întreprinderii și prin contractul individual de muncă încheiat între Fondator și conducătorul întreprinderii.

Aparatul Î.S. “Moldelectrica” este constituit din aparatul central, în cadrul căruia activează 27 servicii și secții, și 4 filiale, atribuțiile și răspunderile cărora sînt stabilite în conformitate cu legislația în vigoare prin regulamentele fiecărei subdiviziuni structurale, aprobate de directorul general al întreprinderii. Funcționarea Aparatului este asigurată de Directorul general al întreprinderii.

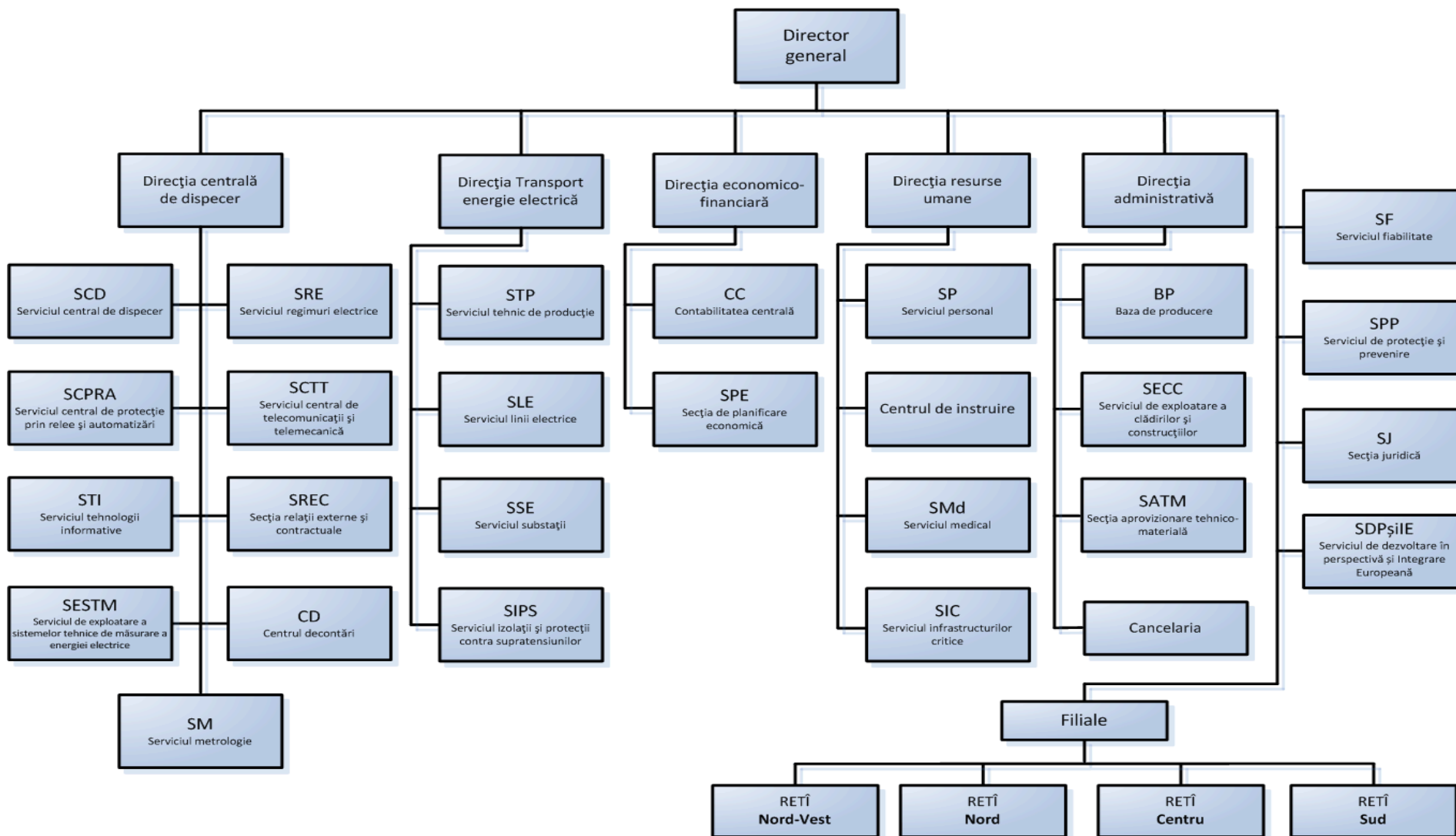

Figura 1. Organigrama Î.S. „Moldelectrica”

Filialele Î.S. “Moldelectrica”

Î.S.“Moldelectrica” își desfășoară activitatea pe întregul teritoriu al Republicii Moldova, avînd în componența sa 4 filiale, care nu sînt persoane juridice.

Filiala “RETÎ Nord-Vest” (or. Dondușeni, str. Ștefan cel Mare, 30) îndeplinește gestionarea operativă a rețelelor electrice de tensiune înaltă, transportarea energiei electrice prin rețelele 35-330 kV, exploatarea și dezvoltarea RETÎ în zona de nord-vest a Republicii Moldova (raioanele Dondușeni, Soroca, Drochia, Edineț, Briceni, Ocnîța).

Conform situației din 31.12.2018 la balanța filialei se află:

1. 43 de stații electrice cu puterea totală de 560,7 MVA, dintre care:

- 6 stații electrice 110/35/10 kV - 198 MVA;
- 17 stații electrice 110/10/ kV - 222,0 MVA;
- 1 stație electrică 110/6 kV - 12,6 MVA;
- 15 stații electrice 35/10 kV - 103,8 MVA;
- 1 stație electrică 35/10-6 kV - 10,3 MVA;
- 1 stație electrică 35/6-0,4 kV - 4,4 MVA;
- 1 stație electrică 35/6 kV - 4 MVA;
- 1 stație electrică 10/6 kV - 5,6 MVA.

2. 820,19 km linii electrice pe traseu, inclusiv:

- LEA 330 kV - 88 km;
- LEA 110 kV - 501,60 km;
- LEA 35 kV - 230,59 km.

Filiala “RETÎ Nord” (mun. Bălți, str. Ștefan cel Mare, 180) îndeplinește gestionarea operativă a rețelelor electrice de tensiune înaltă, transportarea energiei electrice prin rețelele 35-330 kV, exploatarea și dezvoltarea RETÎ în zona de nord a Republicii Moldova (mun.Bălți, raioanele Glodeni, Fălești, Ungheni, Sîngerei, Florești, Rezina, Șoldănești, Rîșcani).

Conform situației din 31.12.2018 la balanța filialei se află:

1. 59 de stație electrice cu puterea totală de 1358,9 MVA, dintre care:

- 1 stație electrică 330/110/10 kV - 600,0 MVA;
- 11 stații electrice 110/35/10 kV - 291,6 MVA;
- 19 stații electrice 110/10 kV - 292,5 MVA;
- 1 stație electrică 110/10-6 kV - 16,3 MVA;
- 20 stații electrice 35/10 kV - 122,7 MVA;
- 7 stații electrice 35/10-6 kV - 35,8 MVA.

2. 1092,93 km linii electrice pe traseu, inclusiv:

- LEA 330 kV - 48,65 km;

- LEA 110 kV - 676,32 km;
- LEA 35 kV - 367,96 km.

Filiala “RETÎ Sud” (or. Comrat, str. Lenin, 56) îndeplinește gestionarea operativă a rețelelor electrice de tensiune înaltă, transportarea energiei electrice prin rețelele 110-400 kV, exploatarea și dezvoltarea RETÎ în zona de sud a Republicii Moldova (raioanele Cimișlia, Basarabeasca, Comrat, Leova, Cantemir, Taraclia, Ciadîr-Lunga, Vulcănești, Cahul).

Conform situației din 31.12.2018 la balanța filialei se află:

1. 34 de stații electrice cu puterea totală de 1038,1 MVA, dintre care:

- 1 stație electrică 400/110/35 kV - 500,0 MVA;
- 8 stații electrice 110/35/10 kV - 215 MVA.
- 25 stații electrice 110/10 kV - 323,1 MVA;

2. 989,57 km linii electrice pe traseu, inclusiv:

- LEA 400 kV - 203 km;
- LEA 110 kV - 755,27 km;
- LEA 35 kV - 31,3 km.

Filiala “RETÎ Centru” (or. Vatra, str. Luceafărul, 13) îndeplinește gestionarea operativă a rețelelor electrice de tensiune înaltă, transportarea energiei electrice prin rețelele 35-330 kV, exploatarea și dezvoltarea RETÎ în zona centrală a Republicii Moldova (raioanele Strășeni, Călărași, Nisporeni, Telenești, Orhei, Hîncești, Ialoveni, Ștefan-Vodă, Căușeni, Anenii Noi).

Conform situației din 31.12.2018 la balanța filialei se află:

1. 47 de stație electrice cu puterea totală de 1730,2 MVA, dintre care:

- 1 stație electrică 330/110/35 kV - 525 MVA;
- 1 stație electrică 330/110/10 kV - 400 MVA;
- 14 stații electrice 110/35/10 kV - 368 MVA;
- 25 stații electrice 110/10 kV - 345,7 MVA;
- 3 stații electrice 110/10-6 kV - 54,9 MVA;
- 1 stație electrică 110/6 kV - 26 MVA;
- 1 stație electrică 35/10 kV - 8 MVA;
- 1 stație electrică 35/6-0,4 kV - 2,6 MVA.

2. 1149,71 km linii electrice pe traseu, inclusiv:

- LEA 330 kV - 240,69 km;
- LEA 110 kV - 888,51 km;
- LEA 35 kV - 20,51 km.

3. Resurse umane

3.1. Analiza caracteristicilor personalului.

Structura organizatorică a întreprinderii prevede un efectiv de personal în mărime de 1380 unități.

Conform situației la 01.01.2019, numărul scriptic al personalului întreprinderii a constituit 1364 persoane. Astfel, întreprinderea este completată cu cadre în proporție de 98%. Nivelul de personal al întreprinderii a rămas același, comparativ cu anul precedent.

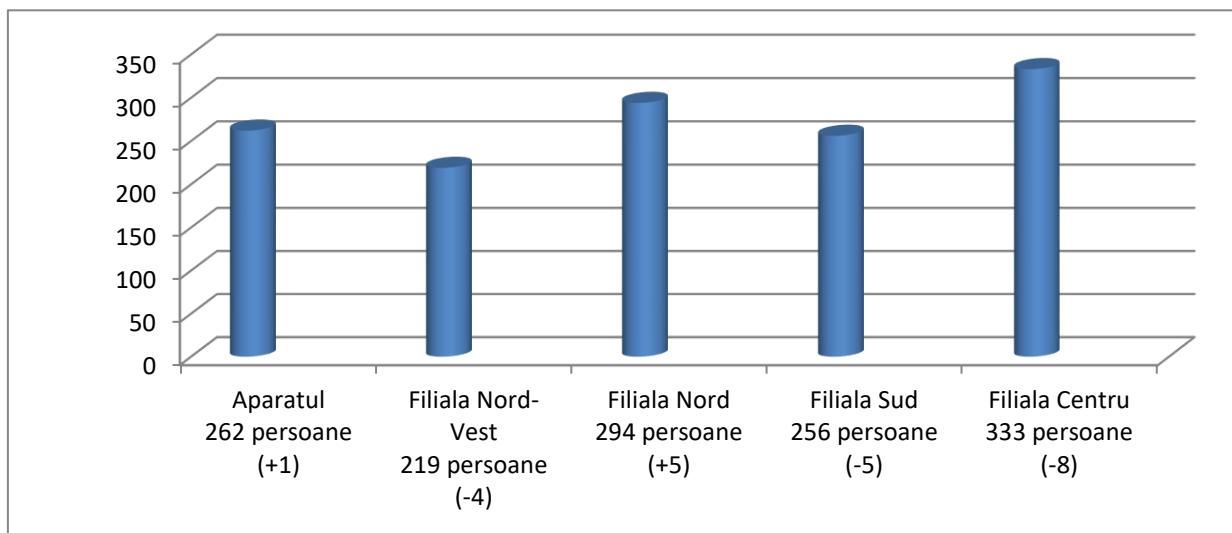

Figura 2. Personalul scriptic al întreprinderii

Din totalul angajaților întreprinderii, 15% șefi, specialiștii 28%, muncitori 55%. Această structură asigură administrarea eficientă a subdiviziunilor întreprinderii și a întreprinderii în ansamblu, precum și îndeplinirea calitativă și la timp a atribuțiilor și sarcinilor impuse funcției.

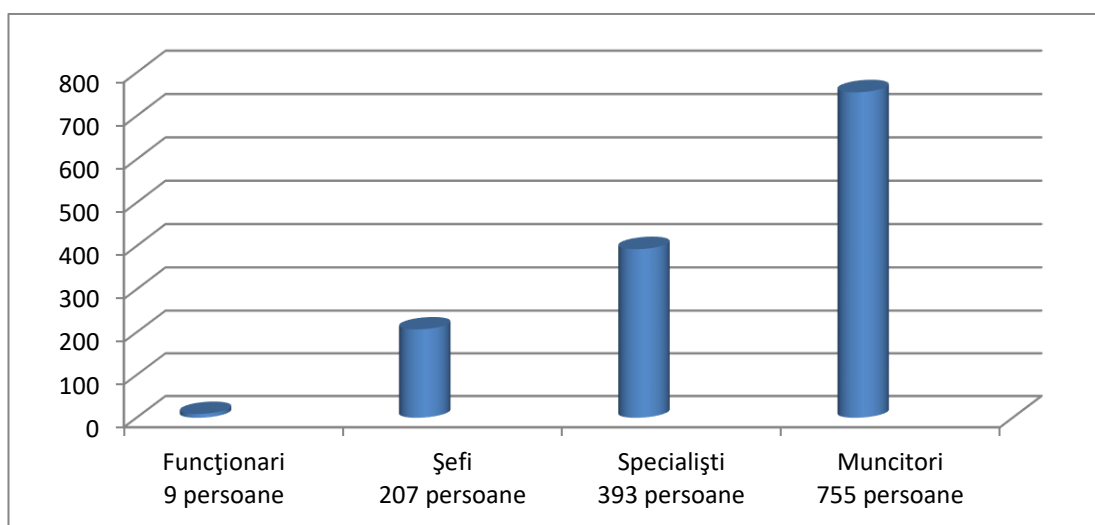

Figura 3. Repartizarea personalului după categorii

3.2. Dezvoltarea profesională a angajaților, studii.

Fiecare al doilea angajat al companiei este specialist certificat, fiecare al șaptelea este manager, ceea ce confirmă nivelul ridicat de aptitudini ale personalului în general. 63 % dintre angajații întreprinderii au studii superioare și secundare speciale. Crește numărul specialiștilor cu studii superioare. În general, nivelul educațional al întreprinderii corespunde categoriei muncii efectuate.

Tabelul 1. Dezvoltarea profesională a angajaților, studii

Studii	Număr
Începătoare	1
Medii nepline	54
Medii de cultura generala (școală + cursuri)	135
Medii nepline cu SPT	43
Medii generale (cu SPT)	258
Medii speciale (tehnicum)	293
Superioare nepline	3
Superioare de scurta durata	40
Superioare	535
Total:	1364

3.3. Profilul de vîrstă pe categorii de angajați (unități).

În 2018, caracteristicile de vîrstă ale personalului companiei nu s-au înrăutățit.

Tabelul 2. Profilul de vîrstă pe categorii de angajați.

Vîrsta	Total angajați	Bărați	Femei
pîna 29 ani	122 (-12)	113	9
de la 30 pînă la 49	580 (+19)	479	101
de la 50 pînă la 59	371 (+5)	301	70
peste 60	291 (+10)	260	31
Total:	1364	1153	211

Analizând tabelul cu privire la caracteristicile de vîrstă ale personalului, se poate concluziona că, în general, structura de vîrstă a întreprinderii asigură funcționarea normală a acesteia pentru perioada curentă. Tendința de întinerire a colectivului sa oprit. În mod ideal, ar fi bine ca numărul angajaților sub vîrsta de 29 de ani să corespundă numărului de angajați cu vîrsta peste 60 de ani. La întreprinderea noastră, raportul ideal este echilibrat de faptul că numărul angajaților cu vîrste între 30 și 49 de ani este cu 209 mai mare decât cei cu vîrsta cuprinsă între 50 și 59 de ani.

3.4. Fluctuația cadrelor.

Numărul angajaților pentru anul 2018 comparativ cu anul precedent a scăzut cu 11 persoane. Pe parcursul anului de raportare întreprinderea au părăsit 140 persoane (anul precedent-126 de persoane), iar 129 de persoane au fost angajate (anul precedent- 110 persoane). Trebuie remarcat

faptul că acest lucru s-a datorat, în principal, transferului pensionarilor pe bază de contract pe perioadă determinată. Acest lucru indică o creștere a cifrei de fluctuația a cadrelor în cadrul întreprinderii, comparativ cu anul trecut, pe de o parte, și cu succes efectuate lucrări de optimizare a structurii de personal, pe de altă parte.

3.5. Instruirea personalului.

Activitatea de producție a Centrului de Instruire în anul 2018 sa desfășurat pe baza planului de instruire a personalului Î.S. „Moldelectrica” și a planului de pregătire avansată, aprobat prin ordinul directorului general nr. 411 din 19 decembrie 2017, precum și prin acorduri încheiate cu alte întreprinderi din sectorul energetic, organizații externe și persoane fizice.

În anul 2018, au fost instruiți 1 045 de angajați ai Î.S. Moldelectrica.

Pe lângă pregătirea și creșterea nivelului de calificare al personalului Î.S.„Moldelectrica”, Centrul de Instruire în 2018 a oferit instruire personalului altor întreprinderi din sistemul energetic, persoanelor fizice și organizațiilor din afară. În total, în anul 2018, au fost instruiți 965 de angajați, inclusiv teste psihologice profesionale.

Astfel, în anul 2018, 2010 de persoane au fost instruiți din cadrul Î.S. „Moldelectrica” la Centrul de Instruire.

Una din sarcinile importante ale Centrului de Instruire pentru anul 2019 este acreditarea programelor la Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare.

Nu mai puțin important este sarcina - de a face mai activ, împreună cu serviciile aparatului administrativ, să depună eforturi pentru îmbunătățirea bazei materiale și tehnice pentru a îmbunătăți procesul educațional prin achiziționarea de noi tehnologii.

3.6. Lucrul organizatoric și curativ – profilactic.

Activitatea principală a serviciului medical în perioada de raportare a avut ca scop îndeplinirea sarcinilor prevăzute în Planul de acțiune pentru anul 2018, în conformitate cu documentele legislative ale Parlamentului și Guvernului Republicii Moldova, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova, ordine și regulamente ale Î.S. „Moldelectrica”.

Examinările medicale periodice ale angajaților întreprinderii au fost organizate de angajați de servicii medicale în timp util și în întregime, în strictă conformitate cu reglementările sanitare pentru supravegherea stării de sănătate a persoanelor expuse la factori de risc profesional aprobate prin Rezoluția Guvernului nr.1025 din 07 septembrie 2016. Numărul total al angajaților care au fost supuși examenelor medicale periodice în anul de raportare a fost de 1205 de angajați.

În 2019, eforturile principale ale serviciului medical vor viza îmbunătățirea în continuare a competențelor profesionale, eficientizarea muncii privind calitatea și implementarea practică a examenelor medicale preventive la nivelul întreprinderii; continuarea lucrărilor sanitare și

educaționale, îmbunătățirea tratamentului și măsuri preventive menite să îmbunătățească echipa și să reducă incidența în rândul angajaților companiei; controlul sanitar al locurilor de muncă la întreprindere, împreună cu personalul serviciului de sănătate și securitate la locul de muncă, precum și controlul efectuării examenului medical periodic de către angajați în conformitate cu cerințele Regulamentului sanitar.

3.7. Securitatea instalațiilor energetice.

În anul 2018, Direcția resurse umane a efectuat un audit al securității instalațiilor energetice. Au fost efectuate lucrări de reparație și întreținere profilactică a sistemelor de supraveghere video la stația electrică Vulcănești 400 kV, stația electrică Chișinău 330 kV, Strășeni 330 kV și Bălți 330 kV. Serviciul de infrastructură critică (SIC), de multe ori împreună cu inspectoratele de poliție, au efectuat activități de investigație la fața locului pentru a preveni furtul de resurse materiale în ramurile întreprinderii. În cinci cazuri, făptașii au fost identificați direct de reprezentanții serviciului.

Având în vedere nivelul sporit al securității semnificative din punct de vedere strategic al întreprinderii, în 2019 este necesar să se continue monitorizarea structurii și organizarea securității întreprinderii pentru a elibera fonduri pentru instalarea supravegherii video în alte unități strategice importante.

4. Activitatea financiară

4.1. Rezultatele financiare pentru anul 2018

În anul 2018 Î.S.,„Moldelectrica” a înregistrat profit net în sumă de 28,6 milioane lei, comparativ cu profitul net obținut în anul 2017 de 46,9 milioane lei.

Pe fonul creșterii profitului net din activitatea operațională, scăderea cu 39% sau cu 18,3 milioane lei a profitului total pe întreprindere se datorează factorului extern și anume micșorării venitului financiar în urma întăririi monedei naționale în raport cu monedele în care întreprinderea a efectuat operațiuni în valută străină.

Tabelul 3. Contul de profit și pierdere

Mil.lei	2018	2017	18/17
ACTIVITATE OPERAȚIONALĂ			
Venituri	629.9	600	+5.0%
Costuri operaționale	594.1	581.8	+2.1%
EBIT	35.8	18.2	+96.7%
OPERAȚIUNI CU ACTIVE IMOBILIZATE			
Venit	5.4	1.3	+315%
Costuri	5.8	0.8	+625.0%
EBIT	-0.4	0.5	-180%
ACTIVITATE FINANCIARĂ			
Venit	16.3	55.5	-71%
Costuri	13.6	16.1	-16%
EBIT	2.7	39.4	-93%
REZULTAT EXCEPȚIONAL			
Impozit pe venit	9.5	10.3	-8%
Profit net	28.6	46.9	-39%

4.2. Activitatea operațională

4.2.1. Venit

Din activitatea operațională în 2018 Î.S.,„Moldelectrica” a înregistrat venit în sumă de 629,9 mil. lei, cu 5% mai mult decât în 2017.

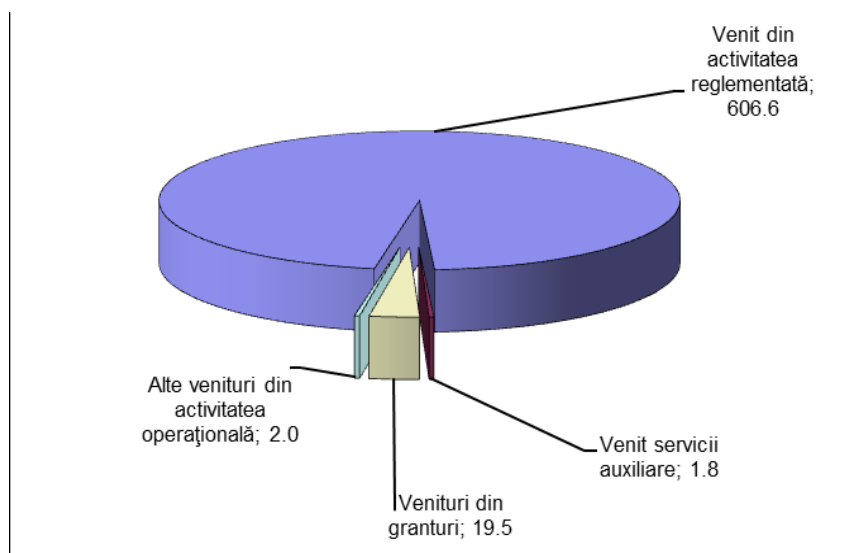

Figura 4. Structura veniturii din activitatea operațională în 2018, mil.lei

Venitul principal din activitatea operațională al operatorului sistemului de transport este încasat din transportul energiei electrice, activitate desfășurată în baza licenței eliberate de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică.

Activitatea reglementată a înregistrat venit în creștere de aproximativ 3,7 % în anul 2018, de la 585,2 mil.lei în anul 2017 la 606,6 mil.lei, datorită creșterii volumului (cu 3,7%) de energie electrică transportate.

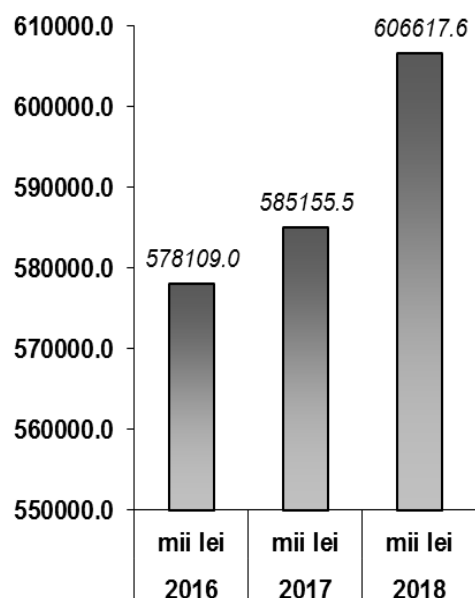

Figura 5. Venitul obținut din transportul energiei electrice an.2016-2018, mii lei

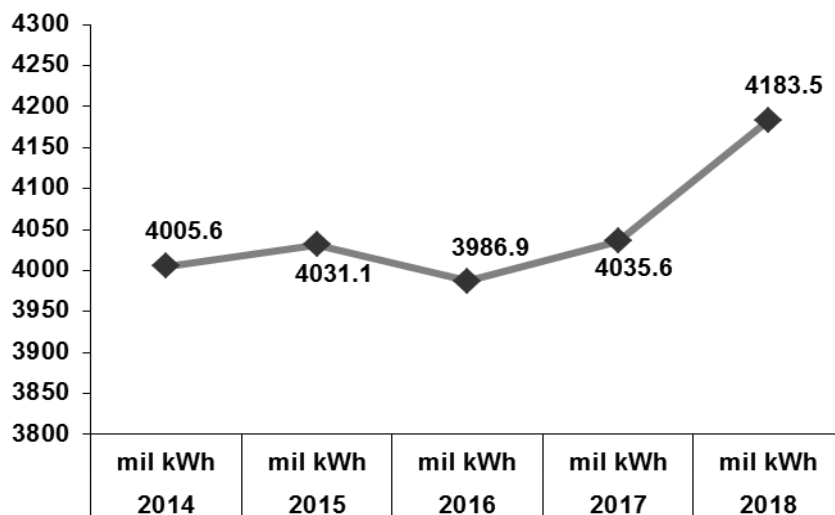

Figura 6. Volumul transportului de energie electrică an.2014-2018, mil kWh

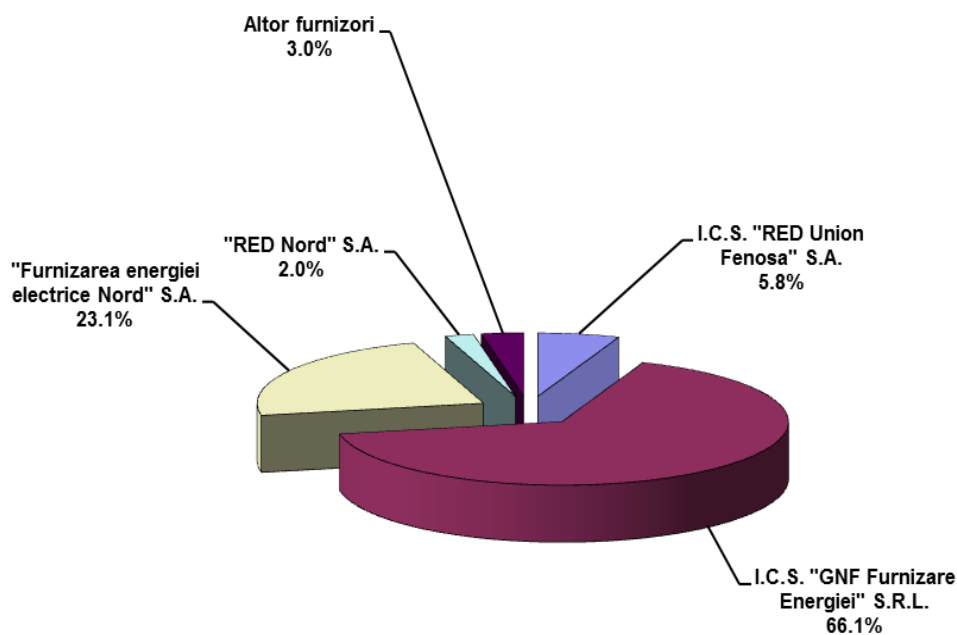

Figura 7. Distribuția pieții energiei electrice între utilizatorii serviciului de transport an.2018, %

Pe lângă activitatea de bază, în anul raportat, Î.S.,„Moldelectrica” a prestat servicii auxiliare, la prețuri nereglementate de stat. Din totalul serviciilor prestate de întreprindere, serviciile auxiliare constituie 0,3%.

Tabelul 4. Venit din servicii auxiliare

Mii. Lei	2018	2017	18/17
Venit din instruirea cadrelor	1007	709.5	+41.9%
Venit din servicii de locațiune	117.2	201.8	-41.9%
Alte venituri din servicii: auto, măsurare, montare, atestare, etc.	672.5	638.9	+5.3%
Total	1796.7	1550.2	+15.9%

4.2.2. Costuri

Tabelul 5. Costuri din activitatea operațională

Mil. lei	2018	2017	2016	18/17
Costuri operaționale	594.1	581.9	574.2	+2.10%
Mentenanță	48.8	46.3	45	+5.40%
Cheltuieli privind consumul propriu tehnologic și echilibrare	97.2	99.4	118	-2.21%
Amortizarea	129.3	135.2	143	-4.36%
Cheltuieli cu personalul	251.7	235.8	207.6	+6.74%
Cheltuieli Inspectoratul Energetic de Stat	17.9	17.9	17.9	0.00%
Cheltuieli privind împrumuturile	20.2	21.3	25.8	-5.16%
Alte costuri	29	26	16.9	+11.54%

Cheltuielile totale operaționale suportate în anul 2018 au crescut cu 2,10 % comparativ cu perioada similară a anului anterior.

Cheltuielile de mentenanță au crescut cu 5,4 % în anul 2018 (de la 46,3 mil. lei în 2017 la 48,8 mil. lei). Aceasta datorită faptului că, odată cu depășirea termenului de exploatare a imobilizărilor, care continuă a fi utilizate, crește necesitatea în lucrări suplimentare de întreținere și reparație, pentru menținerea lor în stare funcțională.

Pe fondul creșterii cu 0,7 % a procurărilor de energie electrică destinate acoperirii consumului tehnologic de energie electrică în rețelele electrice de transport, cheltuielile de procurare au scăzut cu aproximativ 2,2 % în 2018 față de 2017. Factorul decisiv al reducerii cheltuielilor în 2018 a fost scăderea prețului unitar mediu, în lei moldovenești, al tranzacțiilor de achiziție a energiei de la 0,88697 lei/kWh în 2017 la 0,86052 lei/kWh.

Consumul tehnologic de energie electrică în 2018 a constituit 2,63 % din volumul de energie electrică intrată în rețelele electrice de transport ale Î.S., „Moldelectrica”, încadrându-se astfel în nivelul normativ de 3 %, stabilit de ANRE.

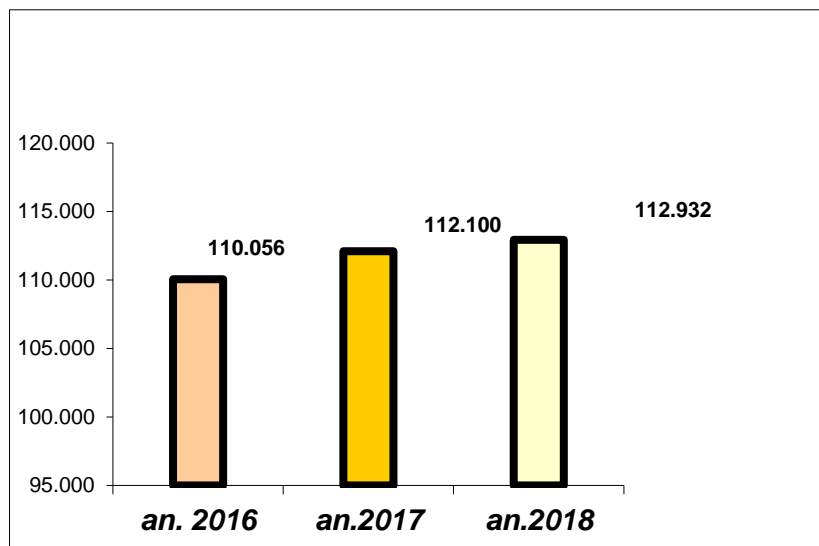

Figura 8. Volumul consumului tehnologic de e/e an.2016-2019, mil kWh

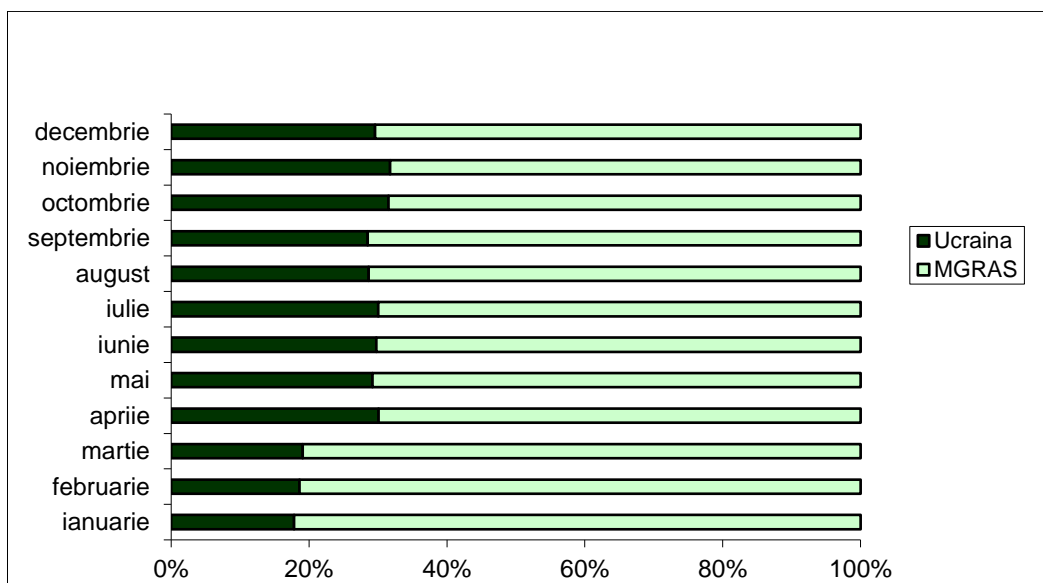

Figura 9. Mixul de procurare a energiei electrice în funcție de cantitățile cumpărate în 2018, %

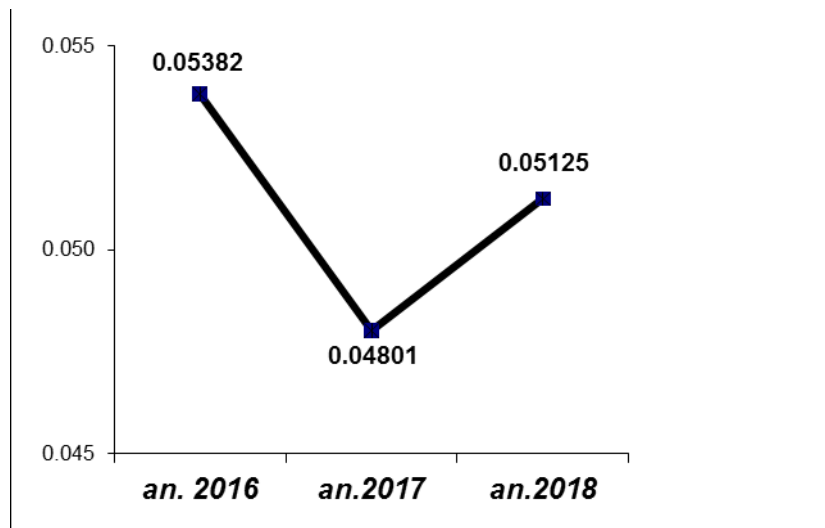

Figura 10. Prețul mediu de procurare a e/e destinate acoperirii consumului tehnologic de e/e, dolari SUA

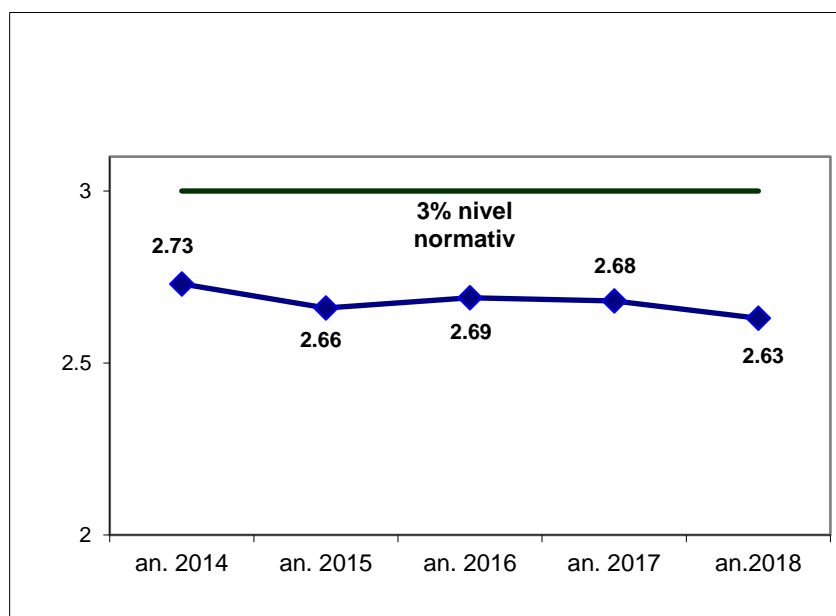

Figura 11. Consumul tehnologic efectiv de e/e în rețele electrice de transport, %

Circa 21 % din cheltuielile operaționale le revin amortizării immobilizărilor corporale și necorporale. Comparativ cu 2017 cheltuielile de amortizare s-au micșorat cu 4,36 %, datorită încetării calculării amortizării la immobilizările cu durata de utilizare expirată în 2018.

Cheltuielile cu personalul, inclusiv contribuțiile de asigurări sociale și asigurări obligatorii de asistență medicală, s-au majorat în 2018 cu 6,74 % față de anul 2017, odată cu majorarea cuantumului minim garantat al salariului în sectorul real pînă la 2610 lei, conform Hotărîrii Guvernului RM nr.396 din 25.04.2018 “cu privire la modificarea pct.1 din Hotărîrea Guvernului nr.165 din 09.03.2010”. Pentru remunerarea membrilor Consiliului de Administrație al întreprinderii s-au cheltuit în 2018 - 580 mii lei.

Cheltuielile privind împrumuturile s-au micșorat în 2018 și constituie 3,4 % din totalul costurilor operaționale. În 2018 întreprinderea a continuat plata dobânzii pe împrumuturile acordate de către Banca Mondială pentru implementarea Proiectului Energetic II și de către BERD și BEI, destinat Proiectului „Reabilitarea Rețelelor de Transport Electric”.

Alte costuri operaționale s-au mărit în 2018 cu aproximativ 11 %, față de anul 2017. Cele mai semnificative cheltuieli în sumă de 16,3 mil. lei s-au efectuat din grantul acordat de instituțiile financiare internaționale pentru studiul de fezabilitate de interconexiune a sistemului electroenergetic prin stația Back to Back la Vulcănești și LEA Vulcănești-Chișinău și pentru serviciile de consultanță la realizarea Proiectului de Reabilitare a Rețelelor de Transport ale Moldelectricii.

4.3. Rezultat din activitatea financiară

Moneda funcțională a Î.S. „Moldelectrica” este leul moldovenesc. Întreprinderea este expusă fluctuațiilor cursului de schimb valutar provenit din recalcularea creanțelor și datoriilor aferente operațiunilor în valută străină, în special a celor de împrumut.

Pe parcursul anului 2018, s-au înregistrat perioade cu intervale de apreciere a leului, urmate de perioade de fluctuații nefavorabile. Astfel, de la începutul anului moneda națională s-a întărit cu aproximativ 5 % față de EURO și ușor a cedat în fața dolarul SUA cu 1,56 %.

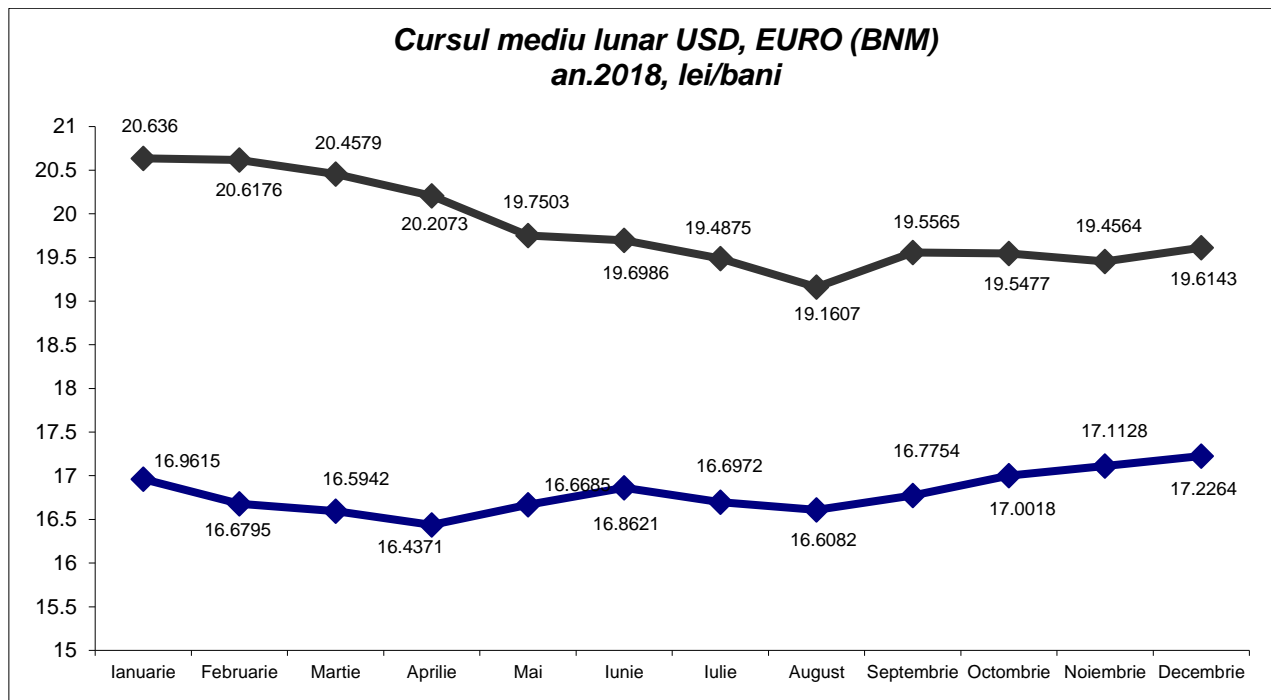

Figura 12. Evoluție cursuri valutare.

Prin urmare, în 2018 diferența de curs pozitivă constituie 0,5 mil. lei, iar 2,2 mil. lei dobânda obținută de la depozitul bancar. Impactul general un profit de 2,7 mil. lei.

Rezultatul negativ de la evenimentele excepționale în sumă de 0,003 mil. lei s-a format în urma accidentării unui automobil.

Tabelul 6 . Bilanț – poziția financiară

Mil. lei	2018	2017	2016	18/17
Active imobilizate, total	1345.25	1245.81	1294.1	+8.0%
Imobilizări necorporale	22.078	24.138	28.314	-8.5%
Imobilizări corporale în curs de execuție	259.948	65.205	19.976	+299%
Terenuri	0.25	0.25	0.25	0.0
Mijloace fixe	1043.044	1130.707	1194.957	-7.8%
Avansuri acordate pe termen lung	18.773	24.354	49.387	-22.9%
Alte active imobilizate	1.159	1.153	1.211	+0.5%
Active circulante, total	454.051	334.218	175.333	+35.9%
Stocuri	127.991	94.097	35.676	+36%
Creanțe și avansuri curente	136.424	102.028	79.267	+33.7%
Numerar în casierie, conturi curente, alte	189.425	137.924	60.198	+37%
Alte active circulante	0.211	0.169	0.192	+24.9%
Total active	1799.3	1580.03	1469.43	+13.9%
Capital propriu, total	1176.72	1164.62	1127.03	+1.0%
Capital social și suplimentar	439.088	439.088	439.088	0.0
Rezerve	59.485	25.604	21.589	+132.3%
Profit (pierderi)	675.075	699.242	657.97	-3.5%
Corecții anilor precedenți	0.004	-5.898		-100.07%
Alte elemente de capital propriu	3.067	6.586	8.383	-53.4%
Datorii pe termen lung, total	482.13	292.271	255.595	+65.0%
Împrumuturi	365.303	231.424	255.177	+57.9%
Alte datorii	116.827	60.847	0.418	+92%
Datorii pe termen scurt, total	140.453	123.134	86.803	+14.1%
Împrumuturi	41.295	32.74	37.642	+26.1%
Datorii comerciale	55.167	43.94	9.51	+26%
Alte datorii	43.991	46.454	39.651	-5.3%
Datorii totale	622.583	415.405	342.398	+49.9%
CAPITAL PROPRIU și DATORII	1799.3	1580.03	1469.43	+13.9%

4.4. Active

Activele Î.S., „Moldelectrica” la 31.12.2018 constituiau aproximativ 1799 milioane lei. Timp de un an valoarea activelor s-a mărit cu 13,9 % (sau cu 219,3 milioane lei).

Circa 74 % în totalul activelor le revin activelor imobilizate. Activele imobilizate au înregistrat o creștere de 8 % la finele anului 2018. Creșterea se datorează imobilizărilor corporale în curs de execuție în principal din împrumuturi și granturi (circa 213 mil. lei). Totodată, se atestă o scădere cu circa 8 % a mijloacelor fixe în urma expirării duratei de funcționare utilă a mijloacelor fixe și a imobilizărilor necorporale.

Activele circulante au înregistrat în 2018 o creștere cu peste 35 %, de la 334,2 mil.lei în 2017 la 454 mil.lei.

În anul 2018 se continuă executarea tehnică a Proiectului Reabilitarea Rețelelor de Transport al Moldelectricii, finanțat de Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, Banca Europeană de Investiții și Uniunea Europeană. Astfel, în stocuri se găsesc materiale procurate, destinate Proiectului, din surse de împrumut și din grant în sumă de 60 mil.lei.

În anul 2018, evoluția tuturor disponibilităților bănești ale întreprinderii este una de creștere cu 51,5 mil.lei (+37 %), de la 137,9 mil.lei în 2017 la 189,4 mil.lei.

4.5. Capital propriu și datorii

Capitalul propriu a înregistrat o creștere de unu la sută determinată de creșterea cu 32,3 % a rezervelor legale, ca urmare a repartizării profitului în sumă de 46,9 mil.lei, obținut în 2017.

Datoriile pe termen lung au înregistrat o creștere de 65 % în anul 2018, în urma împrumuturilor primite pentru Proiectul executat Energetic II și pentru realizarea Proiectului Reabilitarea Rețelelor de Transport al Moldelectricii, suma totală în 2018 constituind 365,3 mil.lei, precum și în urma veniturilor anticipate obținute din grantul acordat de Uniunea Europeană în sumă de 116 mil.lei.

La fel, s-a înregistrat o creștere de aproximativ 14 % a datoriilor pe termen scurt. Creșterea este determinată de deservirea împrumuturilor (41,3 mil.lei) pentru Proiectele menționate supra și de datoriile comerciale în sumă de 55,2 mil.lei recunoscute în luna decembrie 2018 față de furnizorii bunurilor și serviciilor procurate.

4.6. Indicatori

Tabelul 7. Indicatori de rentabilitate, lichiditate, echilibru financiar, risc și activitate.

Indicatori	2018	2017	2016
Indicatorii de rentabilitate			
Rata rentabilității financiare	2,43	4,02	0,5
Rata rentabilitatii economice a activelor	2,25	3,75	0,7
Indicatori de lichiditate			
Lichiditatea generală (curentă)	3,23	2,71	2,02
Lichiditatea imediată	2,32	1,95	1,60
Rata solvabilității generale	2,89	3,8	4,29
Indicatorii de echilibru financiar			
Rata autonomiei financiare	0,65	0,73	0,77
Rata datoriilor	0,35	0,26	0,23
Indicatori de risc			
Indicatorul gradului de indatorare	0,53	0,36	0,30
Gradul de acoperire al dobanzilor	1.88	2,68	0,38

4.7. Tarife

Potrivit Legii RM nr.107 din 27.05.2016 cu privire la energia electrică, serviciul de transport al energiei electrice este prestat la tarife reglementate.

În 2018 Î.S.“Moldelectrica” pentru serviciul de transport al energiei electrice a aplicat tariful de 14,5 bani/kWh (fără TVA), aprobat prin Hotărârea ANRE nr.152/2015 din 17.07.2015.

Odată cu aprobarea la finele anului 2017 a noii Metodologii de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al energiei electrice, urma etapa de determinare și aprobare a cheltuielilor de bază pentru perioada următoare de cinci ani de aplicare a Metodologiei după care etapa de determinare și aprobare a noilor tarife.

Însă, lipsa procedurilor și termenelor de prezentare și examinare a cererilor privind prețurile și tarifele reglementate a stopat realizarea lucrărilor susnumite.

Regulamentul cu pricina a fost adoptat de către ANRE abea la 17.10.2018 prin Hotărârea nr.286, cu intrarea în vigoare începând cu 23 decembrie 2018.

5. Proiecte finanțate din surse externe

5.1. Proiectul de reabilitare a rețelei de transport a Î.S. Moldelectrica

Proiectul de renovare a rețelei electrice de transport a Î.S. „Moldelectrica” este divizat în 5 componente (în continuare numite Tendere) A, B, C, D și E, după cum urmează:

1. Tenderul A - Schimbarea Transformatoarelor;
2. Tenderul B - Reconstrucția IDE 110 kV;
3. Tenderul C - 400 – 35 kV și a celulelor 10 kV;
4. Tenderul D - Reconstrucția LEA 110 kV;
5. Tenderul E – Reconstrucția ID 10 kV.

Tender A

Ca urmare a relansării licitației pentru Tenderul A a fost primită decizia de divizare a acestei licitații în 2 loturi. Astfel, ca urmare a finalizării licitației a fost atribuite următoarele contracte:

- Lot 1 Schimbarea transformatoarelor 110 kV – semnat la 8 februarie 2017 cu compania „Energobit” S.A. (România);
- Lot 2 Reactor reglabil 400 kV – semnat la 21 februarie 2017 cu compania Tamini Transformatori (Italia)

Pe parcursul anului 2018 au fost îndeplinite următoarele activități în cadrul contractelor:

Lot 1 Schimbarea transformatoarelor 110 kV:

Contractorul a produs 12 unități de transformatoare, dintre care au fost livrate 10 unități. Ultimele 2 unități urmează a fi livrate în trimestrul I 2019, după efectuarea testelor de uzină. În același timp pe parcursul anului au fost construite fundații pentru 7 unități, 4 unități fiind deja instalate. Punerea în funcțiune a transformatoarelor este planificată pentru 2019, din cauza unor rețineri în livrarea separatoarelor și limitatoarelor de supratensiuni.

Lot 2 Reactor reglabil 400 kV:

Contractorul a produs toate 3 unități, iar după testele de uzină efectuate cu succes în luna mai 2018, au fost livrate la stația Vulcanesti în luna iulie 2018. Lucrările de instalare a reactoarelor au fost planificate pentru trimestrul I 2019 din cauza unor constrângeri în efectuarea acestora pe parcursul anului 2018.

Tender B

Contractul cu compania câștigătoare „LLC Chornomorenergozspetsmontazh” a fost semnat în data de 25.02.2016.

Pe parcursul anului 2018 Contractorul a continuat livrarea echipamentelor și materialelor necesare pentru efectuarea lucrărilor de reconstrucție. Astfel, în trimestrul I 2018 au început lucrările de instalare la mai multe stații concomitent pe tot teritoriul Republicii Moldova. Pe parcursul anului au fost înlocuite 49 întrerupătoare la 20 de stații electrice.

Tender C

În data de 19.03.2018 a fost lansată prima etapă a Tenderului C. În data de 19.06.2018 au fost deschise ofertele tehnice primite de la 6 companii. Analiza ofertelor a fost finalizată în august 2018, iar în septembrie au fost efectuate ședințele tehnice cu participanții la licitație, la care le-a fost prezentată spre analiză soluția tehnică determinată de Î.S. "Moldelectrica". Participarea la etapa a doua a fost confirmată de toți participanții. Astfel, Î.S. "Moldelectrica" a elaborat caietul de sarcini precizat în perioada septembrie-decembrie 2018. Etapa a doua a licitației fiind preconizată pentru trimestrul I 2019.

Tender D

Contractul cu compania „Energobit&ELM Electromontaj” a fost semnat pe data de 03.12.2015. Contractorul a livrat toate materialele necesare pentru efectuarea lucrărilor de reconstrucție pe parcursul anului 2018. Au fost efectuate lucrări de reconstrucție a fundațiilor pe toată lungimea liniilor și finisate lucrările de vopsire a pilonilor. Au fost efectuate lucrările de reconstrucție a 4 LEA care la finele anului au înregistrat un nivel de îndeplinire circa 85-95%. Procentul de îndeplinire pe tot contractul este circa 50 %. Acest Contract înregistrează întârzieri considerabile. Contractorul va încerca să recupereze tot volumul de lucrări până la finele anului 2019.

Tender E

Contractul cu compania „Siemens” S.R.L. a fost semnat pe data de 21.03.2018. Pe parcursul perioadei de raportare Contractorul a efectuat elaborarea specificațiilor tehnice a ID 10 kV pentru 3 stații electrice, și a elaborat soluții de proiect pentru 5 stații electrice. Demararea livrărilor și efectuării lucrărilor este preconizată pentru semestrul I 2019.

5.2. Proiectul elaborării Studiului de fezabilitate pentru interconexiunea rețelelor electrice

MD- RO

Proiectul a fost elaborat cu participarea Ministerului Economiei al Republicii Moldova finanțat de BERD. Proiectul a fost lansat la 25 noiembrie 2014. Contractul cu consultantul selectat ISPE a fost încheiat la 11 decembrie 2016.

În perioada 2015-2017 au fost efectuată elaborarea unui studiu de fezabilitate pentru proiectul prioritar: construcția Stației Back-to-Back Vulcănești și LEA 400 kV Chișinău-Vulcănești. Lucrările principale au fost finalizate în decembrie 2017, care includeau și elaborarea EIM pentru LEA 400 kV Vulcănești-Chișinău. În paralel, în decembrie 2017, documentele au fost transmise Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului pentru obținerea Avizului de mediu. În cursul anului 2018, au avut loc mai multe întâlniri de consultare a documentelor EIM cu toate părțile interesate. Adicional a avut loc și un schimb de scrisori pe acest subiect între Î.S. „Moldelectrica” și MADRM, dar Avizul de mediu nu a fost obținut până la finele anului.

Ca urmare, pe baza rezultatelor preliminare ale studiului fezabilitate, Băncile au luat decizia să finanțeze construcția proiectului ”Stația Back-to-Back în Vulcănești și LEA 400 kV Vulcănești-Chișinău”, astfel în data de 21 decembrie 2017 Ministerul Economiei și Infrastructurii, în numele Republicii Moldova a semnat un Acord de credit cu BERD și BEI a câte 80 de milioane de euro fiecare.

În martie 2018 a fost aprobată versiunea finală a studiului de fezabilitate pentru proiectul ”Stația Back-to-Back în Vulcănești și LEA 400 kV Vulcănești-Chișinău”.

În a doua jumătate a anului 2018 au început lucrările privind îndeplinirea condițiilor de efectivitate a contractului de credit cu BERD, până la sfârșitul anului au fost îndeplinite majoritatea condițiilor. Astfel, la situația 31 decembrie 2017, 11 din 14 condiții au fost îndeplinite. Celelalte trei condiții sunt planificate să fie îndeplinite în prima jumătate a anului 2019.

De asemenea, în perioada noiembrie-decembrie 2018, s-au desfășurat lucrări privind elaborarea documentelor de licitație pentru Consultantul la proiectul construcției Stației Back-to-Back Vulcănești. Procedura de licitație a fost lansată în decembrie 2018. Selectarea consultantului și încheierea contractului este planificată în 1 trimestru al anului 2019.

În noiembrie 2018 sa decis continuarea implementării studiului de fezabilitate pentru proiectul secundar de construcție a LEA 400 kV Bălți-Suceava și Stației Back-to-Back Bălți. Astfel, a fost obținută aprobarea Ministerului Economiei și Infrastructurii pentru realizarea acestei lucrări. Lucrările sunt finanțate din BERD în baza contractului încheiat cu ISPE în 2014. Se planifică finalizarea studiului de fezabilitate în 2019.

5.3. Grant ECAPDEV TF

Banca Mondială, prin fondul fiduciar ECAPDEV, a acordat Ministerului Economiei și Infrastructurii un grant pentru pregătirea documentației de licitație pentru construirea liniei de transport LEA 400 kV Vulcănești-Chișinău și extinderea stației Chișinău-330 kV. În perioada august-octombrie 2018, reprezentanții Î.S. Moldelectrica au participat la elaborarea Termenilor de Referință pentru Consultant. Managementul proiectului este realizat de MEPIU. La 26 noiembrie, a fost anunțată licitația pentru alegerea Consultantului. În prima etapă, până în data de 11 decembrie, au fost primite cereri din partea participanților cu exprimarea interesului de a participa la licitație, prezentând experiența sa în efectuarea unor activități similare. Specialiștii întreprinderii de stat "Moldelectrica" au participat la licitație și au selectat compania cu cei mai buni indicatori pentru anchetarea ulterioară a ofertei tehnice și financiare. Selectarea Consultantului și încheierea contractului este preconizată pentru primul trimestru al anului 2019.

6. Activitatea economică (de producere)

Pentru îndeplinirea programului de producere al Î.S. „Moldelectrica” și crearea condițiilor optime de activitate în anul 2018 și perioada toamnă-iarnă 2018-2019, conform Ordinului nr.1 din 02.01.2018, au fost alocate surse financiare în mărimea 425.58 mil.lei.

Totodată, în conformitate cu prevederile Regulamentului privind planificarea, aprobarea și efectuarea investițiilor, Î.S. „Moldelectrica” a înaintat ANRE spre aprobare Planul de investiții al întreprinderii pentru anul 2018 cu completările și rectificările ulterioare, informațiile relevante fiind prezentate în continuare:

Tabelul 8. Cronologia solicitării și aprobării investițiilor în anul 2018

Data solicitării	Investiții solicitate	Investiții acceptate	Decizia Consiliului de Administrație ANRE
06.10.2017	271.31 mil.lei	268.63 mil.lei	Hotărârea nr.523/2017 și 524/2017 din 27.12.2017
23.05.2018	316.46 mil.lei	315.54 mil.lei	Hotărârea nr.199/2018 din 12.06.2018
31.10.2018	392.56 mil.lei	392.56 mil.lei	Hotărârea nr.330/2018 din 29.11.2018

Pentru realizarea planurilor stabilite în anul 2018, Î.S. „Moldelectrica” a planificat 425.58 mil.lei, distribuite pe următoarele compartimente:

- cheltuieli de mentenanță: 33.02 mil.lei;
- investiții și reparații capitalizate: 392.56 mil.lei (surse proprii: 119.27 mil.lei și credite 273.29 mil.lei).

Investițiile planificate pentru anul 2018 în sumă de 273.29 mil.lei sunt datorate realizării proiectului finanțat de BERD, BEI și Grand NIF „Reabilitarea rețelelor electrice de transport ale Î.S. „Moldelectrica”, care este în fază intensă de implementare.

Valorificarea mijloacelor financiare planificate de Î.S. „Moldelectrica” pentru anul 2018 a însumat o cifră de 292.77 mil.lei, astfel după cum urmează:

Tabelul 9. Realizarea programului de producere al Î.S. „Moldelectrica” pentru anul 2018

Denumire	Planificat, mil.lei	Realizat, mil.lei	Realizat, %	Valoare de punere în funcțiune, mil.lei
Cheltuieli de mentenanță	33.02	42.38	128.35%	-
Investiții (surse proprii)	119.27	55.00	46.12%	32.67
Investiții (finanțare BERD, BEI)	273.29	195.39	71.5%	7.45
Total	425.58	292.77	68.8%	40.12

Majorarea atestată la compartimentul cheltuieli (128.35 %), este condiționată în mare parte de sursele financiare alocate pentru lucrările de demontare a utilajelor conform Proiectului investițional finanțat din surse externe, totodată fiind respectat și realizat practic în totalitate programul anual privind asigurarea mentenanței instalațiilor electrice de transport.

În pofida atestării unei majorări a compartimentului de cheltuieli, planurile investiționale ale Î.S. „Moldelectrica” din sursele proprii nu au fost pe deplin realizate.

Aceasta în mare măsură se datorează faptului că o rectificare substanțială a Planului de investiții a fost aprobată la sfârșitul lunii noiembrie (solicitare de majorare a Planului de investiții cu puțin peste 76 mil.lei acceptată de ANRE la data de 29.11.2018), nu a permis întreprinderii realizarea în totalitate a planurilor stabilite în special finanțate din sursele proprii, ca consecință inexistența unui timp suficient pentru organizarea procedurilor de licitații, încheierea contractelor, livrarea de materiale/utilaje și executarea propriu zisă a lucrărilor.

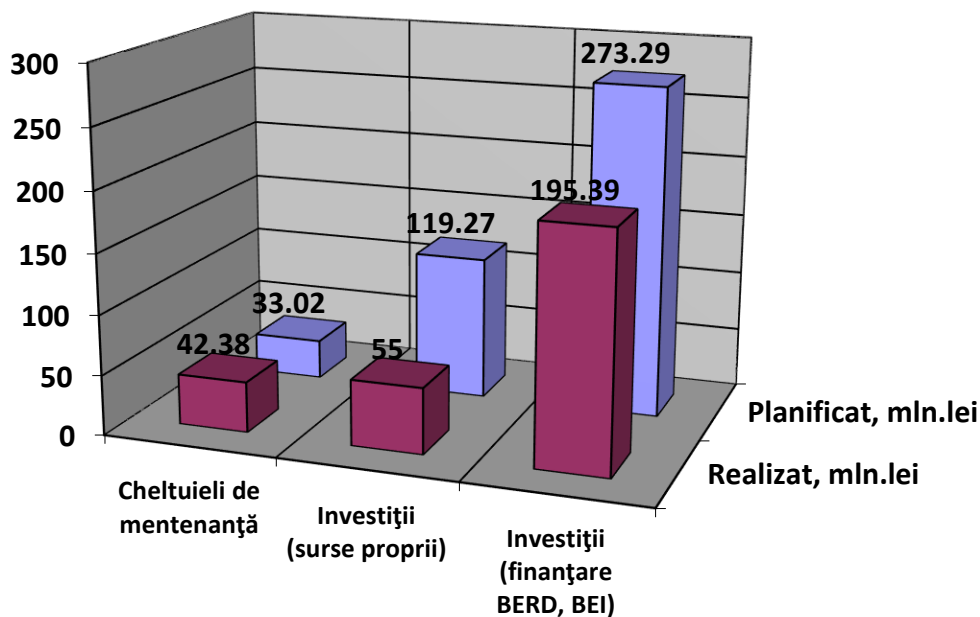

Figura 13. Realizarea programului de producere al Î.S. „Moldelectrica” pentru anul 2018

Important de menționat, că toate proiectele de investiții, inițiate și nefinisate conform Planului de investiții pentru anul 2018, au fost catalogate ca investiții multianuale și s-au regăsit în planurile investiționale pentru perioadele următoare. Astfel, încât realizarea pe deplin a acestor investiții se va regăsi deja în rapoartele viitoare.

Un alt subiect care necesită a fi relatat este înregistrarea unor restanțe la realizarea proiectului „Reabilitarea rețelelor electrice de transport ale Î.S. „Moldelectrica””, finanțat din surse externe. Aceasta din urmă se explică prin necesitatea primordială de a livra masiv utilajele și materialele pentru Tenderul A1 (Înlocuirea transformatoarelor de putere și transformatoarelor supravoltoare 35-110 kV), Tenderul A2 (Înlocuirea reactoarelor inductive 400 kV), Tenderul B (Înlocuirea întreruptoarelor cu ulei pe SF6 110 kV, separatoarelor și transformatoarelor de măsură de curent 110 kV) și Tenderul D (Reconstrucția a 128 km de LEA 110 kV), după care executarea nemijlocită a lucrărilor propriu-zise.

În acest context, se menționează, că în pofida planificării ambițioase de executare a lucrărilor și punerea în funcțiune a utilajelor pe Tenderele menționate, valoarea planificată de 273,29 mil. lei a cuprins și livrările de materiale/utilaje executate și achitate în anii precedenți.

Un alt impediment semnificativ ce a condiționat obținerea unor rezultate modeste la realizarea planurilor investiționale în anul 2018, au fost asigurarea alimentării continue a consumatorilor ce au provocat dificultăți de retragere din scheme a utilajelor destinate pentru înlocuire conform Tenderelor A, B și condițiile climaterice periodic nefavorabile pentru executarea lucrărilor de reconstrucție a LEA 110 kV conform Tenderului D.

La acest capitol, important de menționat că pe parcursul a 3 ani de zile, întru realizarea proiectului investițional finanțat de BERD și BEI, Î.S. „Moldelectrica” a valorificat 373 mil. lei, astfel încât valoarea de punere în funcțiune planificată pentru anul 2018 și evident transferată pentru 2019 se va regăsi cu certitudine în Raportul de activitate pentru anul viitor.

În activitatea sa de producere Î.S. „Moldelectrica” alocă surse financiare pentru asigurarea unei bune și fiabile funcționări a sistemului electroenergetic național, în special pentru organizarea mentenanței instalațiilor electrice de transport și investiții în reconstrucții, modernizări și înlocuiri a utilajelor moral și fizic depășite.

Aceste prerogative și scopuri au fost atinse și pe parcursul anului de gestiune, astfel încât în continuare se prezintă informații succinte privind sursele financiare valorificate și lucrările principale executate în regie proprie sau antrepriză, pe compartimentele de asigurare a mentenanței instalațiilor, executarea investițiilor din sursele proprii și realizarea proiectului investițional finanțat de BERD și BEI.

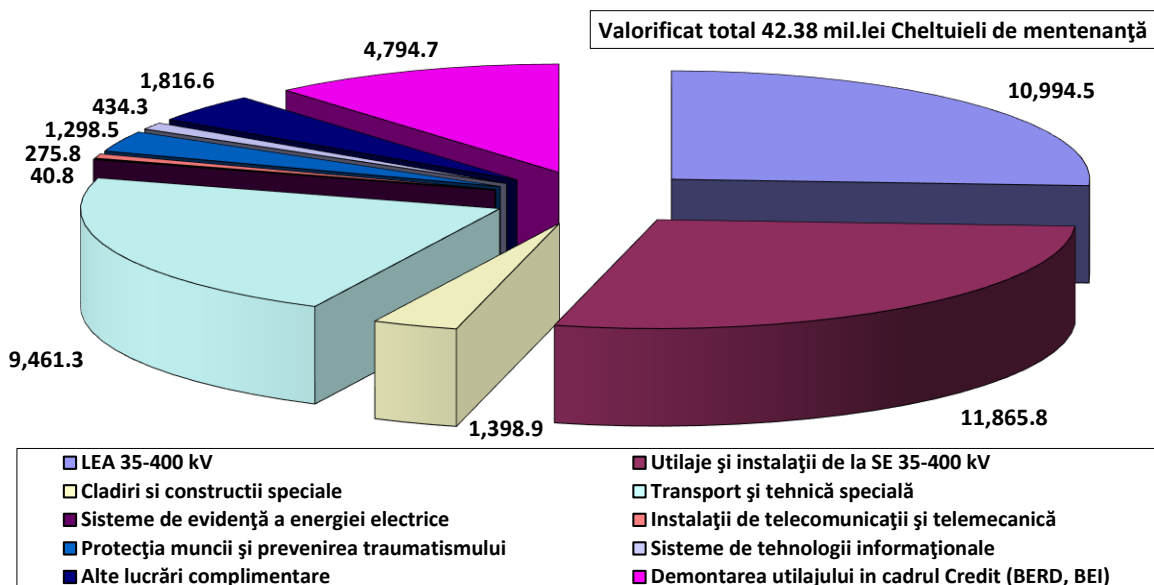

Figura 14. Valorificarea surselor financiare planificate pentru asigurarea mentenanței instalațiilor electrice de transport în anul 2018

Asigurarea mentenanței instalațiilor electrice de transport în anul 2018 a fost caracterizată prin executarea următoarelor lucrări principale:

Tabelul 10. Liniile electrice aeriene de transport 35-400 kV

Denumirea lucrărilor	Planificat	Realizat	%
Reparația capitală a LEA 35-400 kV, km	534.4	534.4	100%
Reparația pilonilor metalici, buc	8	72	900%
Înlocuire piloni defectați și/sau instalarea suplimentară 35-330kV, buc	426	213	50%
Înlocuirea și instalarea suplimentară a izolatoarelor, buc	2642	5935	225%
Reparația și întărirea prizelor de legare la pământ, piloni	464	464	100%
Reparația fundamentelor din b/a la pilonii metalici, buc	26	26	100%
Protecția anticorozivă a pilonilor metalici, buc	12	10	83%

Tabelul 11. Utilaje și instalații de la SE 35-400 kV

Denumirea lucrărilor	Planificat	Realizat	%
Reparație complexă a utilajelor SE 35-400 kV, buc	12	11	92%
Reparație capitală a ÎU-110 kV, buc	11	12	109%
Reparație capitală a întreruptoarelor cu aer comprimat 110 kV, buc	0	1	100%
Montarea transformatorului de forță, buc	1	1	100%
Reparația compresoarelor, buc	5	5	100%
Reparația curentă a stațiilor electrice, un.conv. de echipament	5182	5582	108%
Înlocuirea racordurilor 35-110 kV, buc	0	9	100%
Deservirea tehnică a echipamentului PRA, SE	105	105	100%

- Clădiri și construcții speciale:** executate reparații curente și capitale a 1-ui acoperiș, 2 posturi operative de dispecerat la SE 35-110 kV (POD), 6 receptoare de ulei sub transformatoarele forță 35-110 kV, 7 sisteme de alimentare cu apă potabilă și menajeră, lucrări de întărire și restabilire a coloanei de reazem și reparația încăperii în clădirea atelierilor de reparație a Bazei de producere.
- Transport și tehnică specială:** executate deserviri tehnice, reparații curente și capitale la 232 unități de transport și tehnică specială.
- Sisteme de evidență a energiei electrice:** efectuat controlul stării și funcționalității complexelor de măsurare a energiei electrice prin deservirea tehnică a 2024 unități de complexe de măsurare, înlocuirea a 1129 mijloace de măsurare, verificarea metrologică de stat a 215 de transformatoare de măsură de curent și 60 unități de transformatoare de măsură de tensiune.
- Instalații de telecomunicații și telemecanică:** efectuate deserviri tehnice a 10 stații telefonice și comutatoare, verificate 222 de canale de frecvență înaltă și 171 de canale de telemecanică și teledirijare, asigurată funcționalitatea a 15 diesel generatoare și 27 baterii de acumuloare.

5. **Protecția muncii și prevenirea traumatismului:** executat în totalitate Planul de protecție și prevenire, măsurile căruia au fost sistematizate urmare verificării riscurilor profesionale și coordonate cu responsabilii din domeniul protecției muncii.
6. **Sisteme de tehnologii informaționale:** asigurată funcționalitatea prin deserviri tehnice și reparații a peste 650 unități de tehnică informațională, dintre care 66 servere, 91 Note Book, 156 de computere cu funcționare continuă 24/24, 368 de printere și copiatoare, altele.
7. **Testări, verificări și diagnostica utilajelor:** întru identificarea defecțiunilor utilajelor și aprecierea stării funcționale, au fost realizate 6449 de testări profilactice la utilajele electrotehnice, efectuată analiza cromotografică a 512 mostre de ulei, 36 mostre de ulei și 48 mostre de electrolit supuse analizelor chimice, efectuate încercări și testări a 1596 de racorduri de tensiune înaltă, ce a condus la înlocuirea a 9 de racorduri 35-110 kV la întreruptoarele cu ulei și transformatoarele de forță.
8. **Asigurarea metrologică:** verificate metrologic 5566 aparate de evidență a energiei, 433 de transformatoare de măsură curent și tensiune, 134 traductoare de putere, 961 aparate de laborator, 88 de aparate de presiune, executate reparații a 26 unități transformatoarelor de măsurare, 2 unități de aparataj tehnologic și reasamblarea a 212 panouri cu aparataj de măsurare a energiei electrice.

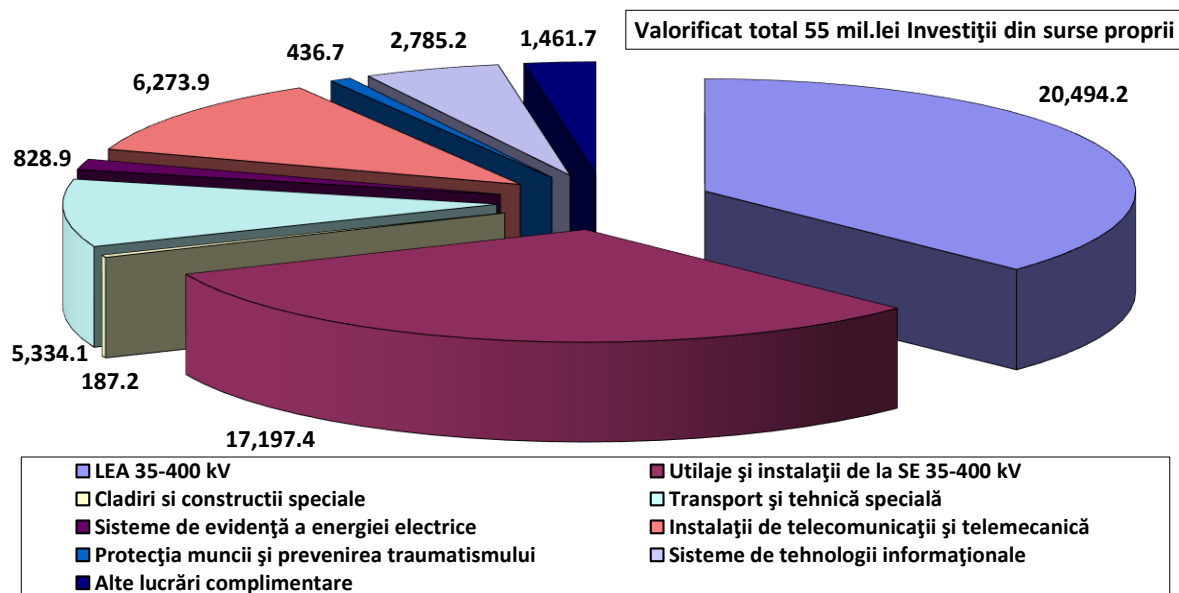

Figura 15. Valorificarea surselor financiare planificate pentru realizarea investițiilor din sursele proprii în anul 2018

Printre realizările ambițioase ale Î.S.,„Moldelectrica” în anul 2018 la compartimentul investițional se evidențiază următoarele proiecte investiționale:

- Reconstrucția a 18.24 km de LEA 110 kV in surse proprie (Dondușeni-Lencăuți: 10,48 km); Bălți-Biliceni cu finalizarea lucrărilor la un sector cu o lungime de 7,76 km și a

- 54,79 km în cadrul creditului Băncii Mondiale la reconstrucția rețelelor (Chișinău - Hîncești: 26,86 km, Drochia-Șuri: 14.28 km și Șuri-Dondușeni: 13.65 km;
- Înlocuirea a transformatoarelor de curent TA-330 kV cel.330-1S la SE Bălți 330/110/10 kV.
 - Montarea unui transformator a serviciilor proprii la SE Cahul Sud 110/35/10;
 - Înlocuire 2 baterii de acumulate (SE Strășeni 330/110/10 kV și SE Florești 110/35/10 kV);
 - Înlocuirea a 3 instalații de încărcare-reîncărcare (BA3Π) cu instalații de încărcare-reîncărcare bicanal la SE Edineț 110/35/10kV, SE Florești 110/35/10kV și SE Cahul Sud 110/35/10kV;
 - Înlocuirea a 33 întreruptoare cu ulei mult 110kV pe întreruptoare cu elegaz;
 - Reconstrucția a 3 celule 110 kV (înlocuirea întreruptoarelor cu ulei mult 110 kV pe întreruptoare cu elegaz, separatoarelor și transformatoarelor de curent 110 kV) la SE Chișinău 330/110/35 kV, Strășeni 330/110/10 kV și Vulcănești 400/110/35 kV.
 - Înlocuirea a 117 de descărcătoare cu rezistență variabilă (DRV) 35-110 kV rebusate urmare măsurărilor pe Limitatoare de supratensiune neliniare (LSN) moderne;
 - Înlocuirea a 6 transformatoare de măsură de tensiune 10 kV rebusate metrologic;
 - Înlocuirea a 143 de transformatoare de măsură de curent 10 kV rebusate metrologic;
 - Reparația fântăni arteziene cu înlocuirea pompei la SE Vulcănești 400kV;
 - Reconstrucția semnalizării de avarie la SE Balabani 110/10 kV;
 - Înlocuirea DPRA de frecvență înaltă la SE Chișinău 330 kV: LEA-330 kV CERSM-1 , LEA-330 kV CERSM-2 ,LEA-110 kV Uzinelor;
 - Înlocuirea DPRA de frecvență înaltă la SE Vulcănești 400kV: LEA-400 kV CERSM;
 - Reconstrucția DASF, AAR, controlul izolației, controlul stării circuitelor secundare la SE Falești, Burlăceni, Taraclia, Novoseolovca, Chircani;
 - Montarea aparatului de telemecanică, teledirijare și control la 10 SE 35-110 kV și instalarea a 100 de analizatoare a parametrilor calității energiei electrice;
 - Modernizarea teledirijării fiderelor 10 kV pe bază TM GRANIT la SE: Egorovca, Zastînca, Vărăncău, ZTO, Oclanda, Bădiceni, Bulboci, Iorjnița, Poliv, Maramonovca, Horodiște;
 - Montarea diesel generatorului la GOD Vatra;
 - Montarea sistemului antiincendiar și sistemului semnalizării de avarie la Centrul de Instruire;
 - Achiziționarea 9 unități de transport special (2 autospeciale pentru transportatoarea pilonilor și 7 autospeciale pentru formațiunile de reparații din filialele RETÎ).

7. Securitatea și sănătatea în muncă

Eficiența economică a activității de producție a întreprinderii depinde de condițiile de lucru nepericuloase ale personalului și de asigurarea respectării cerințelor normative de către conducătorii locurilor de muncă, de către specialiști și lucrători.

Pentru realizarea măsurilor de securitate și sănătate în muncă în anul 2018 se prevedea 2035,0 mii de lei. De fapt, s-au cheltuit 1735,2 mii lei sau 85,3 % din cele planificate, ce a constituit 1,6 % din suma mijloacelor cheltuite pentru salarizare, sau 1239,4 lei pe lucrător.

Implementarea măsurilor de securitate și sănătate în muncă a permis ca personalul să fie asigurat la întreprindere cu îmbracamintea și încălțămintea specială necesară, cu documentație tehnico-normativă, formulare de fișe de lucru și dispoziții, mijloace de protecție individuală, materiale igienico-sanitare, alimentație specială și a permis îmbunătățirea condițiilor sanitare și menajere de muncă.

7.1. Lucrul cu personalul serviciului de protecție și prevenire

În conformitate cu cerințele "Regulamentului cu privire la pregătirea și atestarea personalului la Î.S."Moldelectrica" în decursul anului 2018 serviciul de protecție și prevenire (în continuare - SPP) a desfășurat cu lucrătorii întreprinderii următoarele forme de muncă:

- a) instruirea introductiv-generală cu eliberarea "Fișelor personale de instruire în domeniul securității și sănătății în muncă" pentru 170 salariați ai Î.S."Moldelectrica";
- b) instruirea în domeniul securității și sănătății în muncă, cu eliberarea a 104 "Fișe colective de instruire în domeniul securității și sănătății în muncă" pentru 608 lucrători care și-au desfășurat activitatea în baza contractului de prestare a serviciilor Î.S."Moldelectrica";
- c) organizarea și desfășurarea verificării cunoștințelor a 814 lucrători în cadrul comisiei permanente centrale a întreprinderii.

Pe baza rezultatelor evaluării riscurilor profesionale, în conformitate cu "Regulamentul cu privire la procedura de evaluare a riscurilor profesionale la locurile de muncă" (Ordinul nr.337 din 27.06.2018), comisiile de lucru au efectuat identificarea și evaluarea riscurilor profesionale la 168 de locuri de muncă, în servicii de producție și subdiviziuni, precum și la bazele de producere ale întreprinderii. Rezultatele evaluării au fost utilizate pentru familiarizarea lucrătorilor cu pericolele depistate, cu măsurile de prevenire a acestora, precum și la planificarea activităților incluse în "Planul de protecție și prevenire" anual al întreprinderii pentru anul 2019.

7.2. Traumatismul la muncă

În această perioadă la întreprindere au fost **3** accidente de muncă cu incapacitate temporară de muncă, cu **3** accidente mai mult decât în aceeași perioadă a anului 2017:

1. La data de 25.05.2018 la ora 16:50 la baza de odihnă "Perlele Nistrului" (or. Vadul-lui-Vodă), în timpul desfășurării celei de-a XIV-a spartachiade a întreprinderii, a avut loc un accident de muncă cu inginerul serviciului linii electrice al filialei Nord-Vest Stanislav Cojocaru, 46 de ani.
2. La data de 25.05.2018 la ora 17:00 la baza de odihnă "Perlele Nistrului" (or. Vadul-lui-Vodă), în timpul desfășurării celei de-a XIV-a spartachiade a întreprinderii, a avut loc un accident de muncă cu lăcătușul-electrician al serviciului substații al filialei Sud Serghei Costioglo, 32 ani.
3. La data de 15.10.2018 la aproximativ ora 10:00 a avut loc un accident de muncă colectiv ca urmare a unui accident rutier cu lucrătorii SPRA al Filialei Centru - șoferul Iacob Eugen (37 ani), inginerul Neliuba Maxim (36 ani) și electromontorul Suruceanu Iurie (52 ani).

Consecințele economice ale accidentelor de muncă cu incapacitate temporară de muncă în anul 2018 au fost 117 de om-zile de incapacitate de muncă cu suma de 51233,04 lei plăți conform certificatelor de concediu medical.

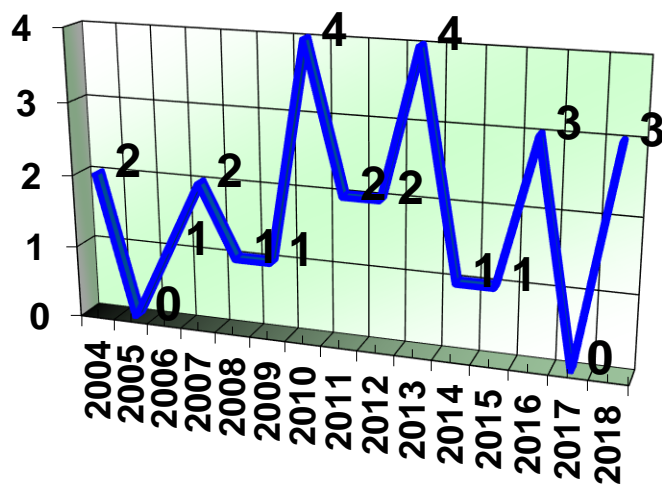

Figura 16. Analiza numărului de accidente de muncă la Î.S."Moldelectrica" în perioada 2004 – 2018

7.3. Verificarea locurilor de muncă

În conformitate cu planul de lucru aprobat al serviciului, ca urmare a inspecțiilor locurilor de muncă în ceea ce ține de starea securității și sănătății în muncă, specialiștii în SSM ai filialelor (lucrători ai serviciului) au emis 37 de acte- prescripții privind înlăturarea a 306 încălcări ale NTS, RET, securității antiincendiare și altor acte normative.

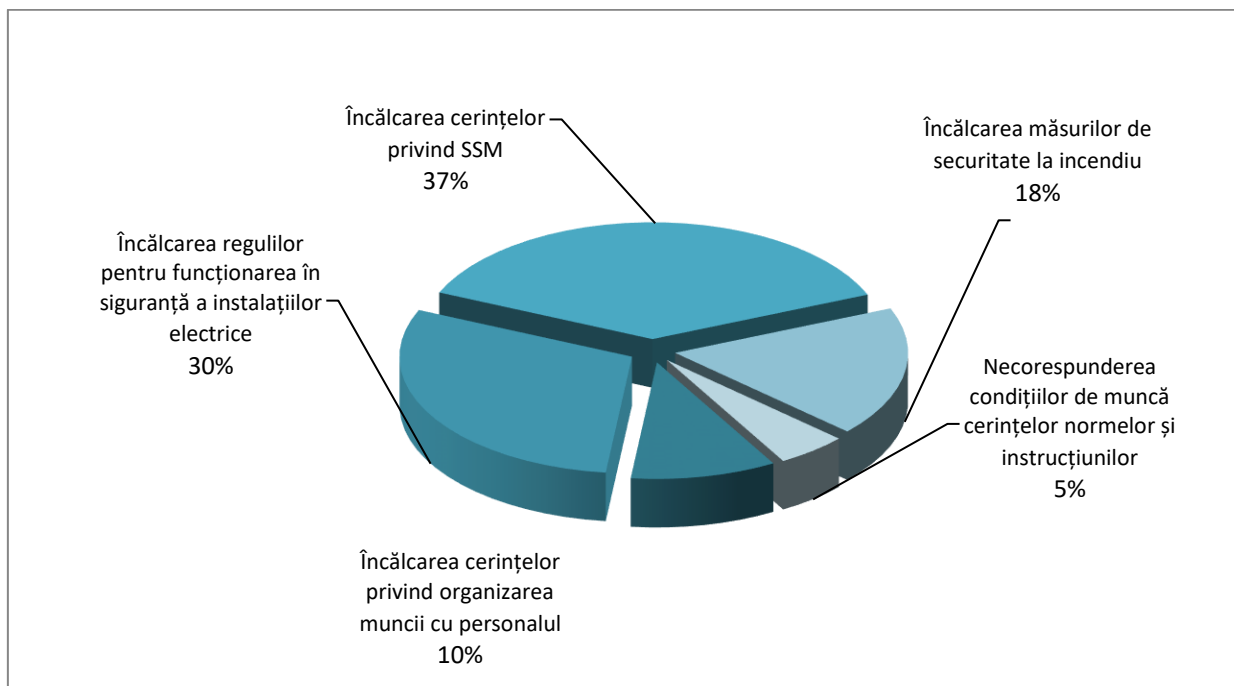

Figura 17. Distribuția celor mai frecvente încălcări ale regulilor și normelor în domeniul securității și sănătății în muncă

În toate cazurile de încălcări ale documentelor tehnico-normative, depistate în cadrul controalelor, executorilor li s-a emis acte-prescripții, ce trebuie îndeplinite în mod obligatoriu, cu indicarea termenelor concrete de lichidare a încălcărilor depistate.

În baza rezultatelor verificărilor efectuate, în conformitate cu ordinele lunare ale întreprinderii "cu privire la premierea salariaților pentru rezultatele de bază ale activității economice", pentru încălcările depistate ale regulilor și normelor de securitate și sănătate în muncă au fost lipsiți de premii, total sau parțial, 8 de lucrători și persoane cu post de răspundere.

7.4. Deranjamentele tehnologice în rețelele electrice ale Î.S. "Moldelectrica"

Pentru anul 2018 au fost supuse examinării și evidenței 19 deranjamente tehnologice în rețelele electrice ale Î.S. "Moldelectrica", dintre care:

- avarii – 0;
- incidente – 19;

În comparație cu anul 2017, numărul total de incidente s-a micșorat cu 52 % (de la 40 pînă la 19). Toate 19 incidente sunt clasificate din cauza acțiunilor incorecte a personalului, în comparație cu anul precedent numărul incidentelor cauzate de acțiunile incorecte a personalului s-a micșorat cu 32 % (de la 28 pînă la 19).

8. Protecția mediului înconjurător

Pe parcursul perioadei de raportare întreprinderea a efectuat exploatarea și repararea echipamentelor în conformitate cu cerințele legislației de mediu a Republicii Moldova, în interacțiune și cooperare cu organele de control ale Inspectoratului Ecologic de Stat.

În scopul asigurării normelor și cerințelor care limitează efectele dăunătoare ale proceselor de producție asupra mediului înconjurător, pe parcursul anului în subdiviziunile întreprinderii au fost realizate măsuri de reducere a nivelului de poluare a resurselor funciare, a apelor de suprafață și subterane, de reutilizare a deșeurilor de producție.

În cadrul proiectului de reabilitare a rețelei electrice de transport a Î.S. "Moldelectrica" au fost instalate la stațiile electrice 49 de întreruptoare noi cu elegaz în locul întrerupătoarelor vechi cu ulei. Ca urmare a acestei modernizări, volumul de ulei mineral de transformator folosit la întreprindere a scăzut cu 15 tone.

Pentru a reduce impactul negativ asupra mediului în cadrul reparațiilor curente a stațiilor electrice a fost efectuată reparația îngrădirilor receptoarelor de ulei la următoarele stații electrice:

- SE 110 kV “Larga” (FNV);
- SE 110 kV “Bălți-Centru”, “3TYM” (FN);
- SE 110 kV “Micăuți”, “Bîcovăț” (FC);
- SE 110 kV “Baurci” (FS).

În scopul de a reduce impactul negativ al liniilor electrice asupra faunei pe pilonii liniilor electrice de înaltă tensiune au fost instalate 2121 de baraje pentru pasări. Ca urmare a măsurilor luate s-a redus riscul de electrocutare a păsărilor.

La unitățile de regenerare staționare de tipul ПСМ au fost regenerate 28,6 tone de ulei uzat al transformatoarelor de forță și întrerupătoarelor de înaltă tensiune.

Pe baza contractelor încheiate cu agenții economici care dețin licențe de prelucrare a deșeurilor, întreprinderea a trimis pentru reutilizare:

- 97 tone de metale feroase și 30,6 tone de resturi de metale neferoase;
- 267 bucăți de acumulate;
- 3352 bucăți de lămpi fluorescente.

Conform noii metodologii, bazate pe cifrele medii de consum pe ultimii trei ani, au fost elaborate și aprobate limite anuale de cheltuieli pentru nevoile gospodărești de energie electrică, energie termică, gaze naturale, apă și transportare a deșeurilor menajere. Principalii indicatori ai utilizării resurselor naturale și energetice nu au depășit limitele stabilite.

În vederea îmbunătățirii eficienței energetice a clădirilor, la filiale au fost instalate 28 de ferestre plastice noi eficiente energetic, a fost efectuată izolarea termică a două clădiri în or. Dondușeni și în or. Briceni, permanent este efectuată înlocuirea becurilor incandescente obișnuite cu cele de tip LED care economisesc energie.

În ceea ce ține de controlul impactului activității asupra mediului și de obținerea diferitor tipuri de autorizații, au fost efectuate analizele apelor atmosferice (ploilor), apelor potabile din fântâni arteziene, emisiilor de substanțe nocive în atmosferă. Astfel, în conformitate cu Legea privind plata pentru poluarea mediului, în mediu pe întreprindere au fost achitate în fondurile ecologice republicii 27,6 mii lei.

9. Accesul la rețelele electrice de transport

Î.S. „Moldelectrica” este obligată conform legislației naționale să acorde acces la rețelele electrice de transport tuturor utilizatorilor de sistem, existenți sau potențiali.

În anul 2018 întreprinderea a înregistrat 7 solicitări de racordare a instalațiilor de utilizare a potențialilor consumatori. În urma examinării acestor solicitări, s-au emis 7 avize de racordare a instalațiilor de utilizare cu o putere totală de 35,8 MW.

De facto, în perioada raportată au fost racordați 3 solicitanți cu o putere solicitată sumară de 7,4 MW din 17,9 MW aprobați în baza avizelor emise anterior în anul 2017.

În 2018 s-au înregistrat 18 solicitări de racordare complete a unităților de producere. În urma examinării solicitărilor s-au emis/reperfectat avizele pentru toate 18-e solicitări.

Valoarea totală a puterii avizată pentru racordare a instalațiilor de producere în 2018 este de 263,32 MW, din care 66,8 MW reprezintă instalații solare fotovoltaice, iar restul centrale eoliene.

La finele anului 2018 sunt valabile avize de racordare a instalațiilor de producere cu o putere totală de 1020,414 MW din care 111,82 MW reprezintă avize pentru racordare instalațiilor solare fotovoltaice, 893,7 MW - centrale eoliene, 13,416 MW – centrale termice cogenerare și 1,478 - biogaz. La moment pe parcursul anilor precedenți a fost racordat de facto la rețeaua electrică de transport doi solicitanți cu unități de producere cu o putere instalată de 0,5 MW și 2,64 MW.

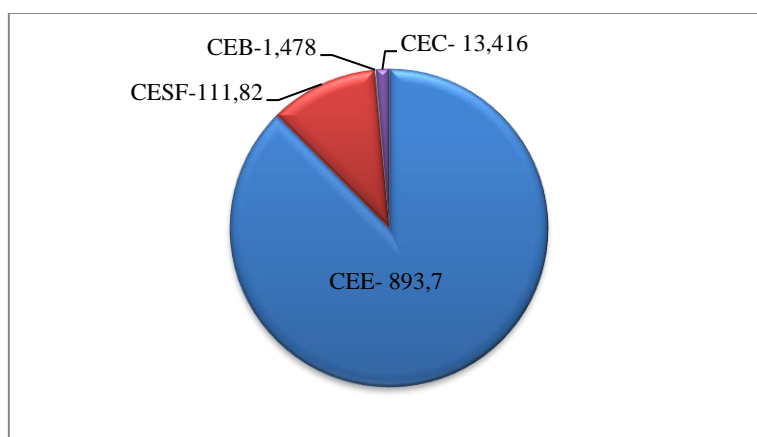

Figura 18. Repartizarea puterii aprobate spre racordare pe tipuri de centrale electrice, MW

unde: CEE- centrală electrică eoliană
 CESF- centrale electrice solare fotovoltaice
 CEB- centrale electrice pe biogaz
 CEC- centrale electrice cu cogenerare

10. Activitatea internațională

10.1. Interconectarea sistemelor energetice a Republicii Moldova și Ucrainei cu sistemul energetic ENTSO-E

Pe parcursul anului 2018, Î.S. "Moldelectrica" și-a continuat activitatea în cadrul grupului de lucru Ucraina / Moldova. De asemenea, Î.S. "Moldelectrica" a participat la o serie de întâlniri pe tot parcursul anului, în funcție de necesitatea de a convoca aceste întâlniri.

În urma semnării "Acordului privind condițiile viitoarei interconexiuni a sistemelor energetice a Ucrainei / Moldovei la sistemul energetic a Europei Continentale" care a intrat în vigoare în data de 06 iulie 2017 și deciziei despre necesitatea efectuării studiilor adiționale, au fost organizate o serie de ședințe de lucru în scopul definitivării prevederilor Contractului de servicii pentru efectuarea studiilor de către Consorțiul ENTSO-E.

Luând în considerație necesitatea semnării unui Contract de servicii pentru efectuarea studiilor adiționale pe parcursul anului au fost elaborate câteva variante de colaborare între Î.S. "Moldelectrica", NEK "Ukrenergo" și Consorțiul ENTSO-E. În urma analizei posibilităților de finanțare a studiilor adiționale de ambii operatori a fost agreată formula co-finanțării acestor studii. Astfel din motivul finanțării de către partea Ucraineană a cotei sale din surse de credit, a fost necesară restructurarea textelor Contractelor în conformitate cu cerințele finanțatorului. Negocierile asupra textelor Contractelor cu Consorțiul ENTSO-E au fost finisate în decembrie 2018, iar semnarea Contractelor de servicii este preconizată pentru trimestrul II 2019.

Una din activitățile derulate în cadrul Grupului de proiect UA/MD a fost definitivarea programelor de teste a blocurilor la centralele electrice pe teritoriul Ucrainei și Republicii Moldova, astfel reprezentanții Î.S. Moldelectrica pe parcursul anului au participat la discuțiile și aprobarea programelor de teste pentru centralele electrice. Luând în considerație necesitatea efectuării testelor la centrala MGRES, în semestrul II a anului 2018, Î.S. "Moldelectrica" a inițiat dialogul cu MGRES asupra posibilității efectuării testelor necesare. În paralel a fost inițiat dialogul cu reprezentanții USEA asupra posibilității finanțării unui Consultant care va asista Î.S. "Moldelectrica" la elaborarea programelor specifice centralei și efectuării acestor teste. Astfel la finele anului Î.S. "Moldelectrica" a obținut acordul MGRES despre disponibilitatea efectuării testelor necesare, cât și acordul USEA despre finanțarea Consultantului. Activitățile menționate vor fi demarate în trimestrul II 2019.

10.2. Organizarea interacțiunii Operatorului sistemului de transport (OST) cu operatorii zonelor externe de dispecerizare.

În anul de raportare, Î.S. „Moldelectrica” a desfășurat activități în special de interacțiune a OST cu operatorii de zone externe de control și parteneri străini cu privire la problemele de funcționare în comun a sistemelor energetice.

Pe parcursul anului 2018 întreprinderea a organizat și desfășurat 10 (zece) ședințe de lucru cu reprezentanții Î.S. „NEK Ukrenergo” pentru a discuta problemele actuale de tip organizatoric privind lucrul în paralel ale SEU al Ucrainei și SEE al Moldovei, precum și problemele legate de introducerea blocului de reglare în cadrul SEU al Ucrainei- SE al RM în sistemul ENTSO-E.

Totodată, a fost organizată întâlnirea de lucru dintre reprezentanții Î.S. „Moldelectrica” cu reprezentanții S.A. „Sistemul energetic de stat al Georgiei” unde au fost discutate întrebările legate de exploatarea rețelei de transport a energiei electrice, problemele pieții energiei electrice și caracteristicile acesteia în Georgia și Republica Moldova. Întâlnirea de lucru desfășurată pe 23.02.2018.

La întâlnirile dintre reprezentanții Î.S. „Moldelectrica” și Î.S. „NEK Ukrenergo”, ce s-au desfășurat în perioada de raportare, în conformitate cu Foaia de Parcurș stabilită la ședința de lucru din 27.12.2017, când s-au analizat Anexele ale Acordului de exploatare privind crearea blocului de reglare în componența sistemelor energetice ale Ucrainei și Republicii Moldova.

Mai jos sunt enumerate Anexele coordonate cu departamentele de profil ale ambelor părți și aprobate de către conducerea întreprinderilor.

- Anexa nr.1 Procedura de stabilire a parametrilor de reglare a frecvenței și schimbului de putere.
- Anexa nr.2 Procedura de planificare a fluxurilor de energie electrică între sistemele energetice ale Ucrainei și Republicii Moldova.
- Anexa nr.3 Catalogul LEA interstatale între SEU al Ucrainei și al Republicii Moldova.
- Anexa nr.4 Frontierele zonelor de control ale Î.S. “НЭК “Укрэнерго” și Î.S. “Moldelectrica”.
- Anexa nr.5 Sistemele de evidență a energiei electrice ale Î.S. “НЭК “Укрэнерго” și Î.S. “Moldelectrica”
- Anexa nr.6 Procedura schimbului de date.
- Anexa nr.7 Procedura de organizare a canalelor de comunicare și schimb de date.
- Anexa nr.8 Procedura de identificare și compensare a divergențelor neprevăzute în Blocul Comun de Reglare.
- Anexa nr.8.1 Procedura de evidență și calculul compensațiilor pentru devierile neprevăzute în Blocul Comun de Reglare în perioada de trecere.
- Anexa nr.9 Metodologia de calcul a energiei electrice în punctul de măsurare virtual.
- Anexa nr.10 Procedura de prevenire și lichidare a încălcărilor tehnologice (avarii) la LEA interstatale dintre SEU al Ucrainei și al Republicii Moldova, precum și la

echipamentul electric al LEA, gestionat/diriijat în comun cu dispeceeratul Î.S. “НЭК “Укрэнерго” și Î.S. “Moldelectrica” .

- Anexa nr.11 Procedura privind definirea elementelor externe și calcularea criteriului de siguranță N-1.
- Anexa nr.12 Procedura privind planificarea regimurilor de lucru al SEU al Ucrainei și SE al Republicii Moldova.
- Anexa nr.13 Regulamentul de prezentare a informației privind activitatea zonelor de reglementare.
- Anexa nr.14 Procedura privind schimbul de date pe dispozitive de protecție și automatizare a releelor.
- Anexa nr.15 Persoane autorizate și date de contact.
- Anexa nr.16 Acordul privind cooperarea în desfășurarea în comun a *training*-urilor pentru personalul din dispeceeratul Î.S. “НЭК “Укрэнерго” și Î.S. “Moldelectrica”
- Anexa nr.17 Procedura privind controlul lucrărilor de dispeceerizare în paralel dintre SEU al Ucrainei și al SE al Republicii Moldova.
- Anexa nr.18 Procedura de schimb de date de telemetrie și de semnalizare pentru schimbul de informații între Î.S. "NEC" Ukrenergo " și Î.S. " Moldelectrica ";
- Anexa nr.19 Parametrii tehnici ai procesului de schimb de date utilizând protocolul ICCP.
- Anexa nr.20 Procedura de coordonare și distribuire a capacității disponibile de transport a energiei electrice prin secțiunea LEA interstatale dintre Ucraina – Moldova.
- Anexa nr.21 Lista dispozitivelor de sincronizare pe LEA interstatale și parametrii acestora.

Acordului de exploatare privind crearea unui bloc de reglare în componența sistemelor energetice ale Ucrainei și Republicii Moldova și Anexele sale au fost parafate și coordonate de către conducerea Î.S. „NEK Ukrenergo” și Î.S. „Moldelectrica” în decembrie anul 2018.

10.3. Coordonarea interacțiunii Operatorului sistemului de transport cu organele executive și organele de lucru ale organizațiilor internaționale în domeniul energetic.

În decursul perioadei de raportare, Î.S. „Moldelectrica” a realizat o serie de lucrări privind relațiile OST cu Comitetul Executiv al Consiliului Eлектроenergetic ale țării CSI (CE CEE CSI) și cu Comisia pentru Coordonarea operațională și tehnologică a funcționării în comun a sistemelor energetice ale CSI și ale statelor baltice (KOTK).

10.3.1. Relațiile OST cu Comitetul Executiv al Consiliului Eлектроenergetic ale țării CSI .

Organizarea examinării de către departamentele Î.S. „Moldelectrica”, analiza și sinteza observațiilor și propunerile primite, pregătirea răspunsului, prezentarea conducerii pentru semnare, coordonare cu Ministerul Economiei și Infrastructurii al RM pentru expedierea ulterioară a următoarelor documente:

- proiectul „Planul de acțiuni CE CEE al CSI pentru anul 2019”;

- proiectul ordinii de zi și deciziile protocolului celui de-a 52-a întâlnirii prin corespondență a CE CEE al CSI;
 - proiectul ordinii de zi și deciziile protocolului celei de-a 53-a întâlniri a CE CEE al CSI;
 - observații și propuneri de proiecte de documente normative, elaborate în conformitate cu planurile grupurilor de lucru ale Comitetului Executiv al Consiliului Electroenergetic al CSI și KOTK;
 - informații trimestriale privind principalii indicatori ai activității Sistemului Energetic din Republica Moldova în anul 2018.
- Partea moldavă nu a participat la a 53-a ședință a CE CEE ale țărilor CSI.

10.3.2. Realizarea corespondenței cu CE al CEE al CSI și KOTK privind activitățile curente.

Pregătirea, prelucrarea cu subdiviziunile întreprinderii, coordonarea cu Ministerul Economiei și Infrastructurii al Republicii Moldova (MEI), înregistrarea și expedierea către CE CEE al CSI sau către MEI pentru expedierea ulterioară a următoarelor documente la decizia sa:

- modelul corectat de informație privind Republica Moldova în editura anuală „Energetica Comunității Statelor Independente” publicată de către Comitetul Executiv al CSI;
- o scrisoare de informare privind principalele rezultate ale activității Sistemului Energetic RM în perioada toamnă-iarnă 2017-2018 cu o analiză a aspectelor nerezolvate și a măsurilor de soluționare a acestora.

10.3.3. Relațiile OST cu Secretariatul Comunității Energetice.

În anul 2018 au fost îndeplinite un șir de lucrări ce țin de proiectele legate de intrarea Sistemului electroenergetic al RM prin crearea blocului unic de reglare în componența sistemului energetic al Ucrainei în componența ENTSO-E.

La ordinea de zi ale ședințelor de lucru desfășurate pe parcursul anului de raportare în orașele Viena (Austria), Atena (Grecia), Kiev (Ucraina) au fost puse în discuție următoarele întrebări:

- Implementarea codurilor rețelei de piață în țările Comunității Energetice:
 1. abordarea generală a codurilor existente Hotărârea EU nr.2015/1222 CACM (piața zilei următoare și piața pentru o oră înainte) și Hotărârea EU nr.2016/1719 FCA (care descrie alocarea anuală și lunară a capacității de transport a energiei electrice) pentru țările ce s-au alăturat recent la Comunitatea Energetică;
 2. modificările ale codului de rețea nr.2015/1222 CACM (piața pentru o zi și piața pentru ora următoare);
 3. modificările ale codului de rețea nr.2016/1719 FCA (alocarea anuală și lunară a capacității de transport a energiei electrice).

4. divizarea competențelor dintre agențiile ACER (Agenția de cooperare în domeniul reglementării energiei) și ECRB (Consiliul autorităților de reglementare din cadrul Comunității Energetice);

5. modificările în versiunea finală a codurilor de rețea CACM (piața pentru o zi și piața pentru ora următoare);

6. modificările în versiunea finală a codurilor de rețea FCA (repartizarea anuală și lunară a capacității de transport a energiei electrice).

- Seminarul EU4Energy privind evaluarea infrastructurii și proiectelor Parteneriatului Estic în contextul aspectelor de reglementare și de planificare

1. procedura de planificare a infrastructurii – planul de dezvoltare a rețelei pentru zece ani.

2. rolul autorităților de reglementare în planificare.

3. planificarea investițiilor și măsuri de reglementare în cadrul Proiectelor de Interes ale țărilor Parteneriatului Estic (Projects of Eastern Partnership Interest – PEPI) în domeniul energiei electrice și a gazului.

10.3.4. Oficiul de Emitere a cod EIC

Pe parcursul anului 2018 Î.S. „Moldelectrica” a fost înregistrată în cadrul ENTSO-E (European Network of Transmission System Operator for Electricity) sub codul 10X1001C--00002V, pentru Republica Moldova anterior i sa atribuit codul 10Y1001A1001A990. Următoarea sarcină a fost crearea Biroul Local de Emitere (LIO) a codurilor EIC (Energy Identification Coding), prin intermediul ENTSO-E în cadrul căreia activează Biroul Central de Emitere (CIO). Astfel, LIO are ca scop identificarea unică a Participanților la Piața Energiei Electrice sau a unor elemente din rețea, distincția lor fiind posibilă datorită tipurilor de coduri. Biroul Local de Emitere a codurilor EIC din cadrul Î.S. „Moldelectrica” și-a început activitatea în august 2018 sub numărul „64”. Biroului Local de Emitere i sa atribuit un compartiment pe pagina oficială a întreprinderii, unde este amplasată informația privind obligațiile LIO, informația privind codurile EIC, formulare de cereri pentru alocarea EIC cod, manualul de alocare a EIC code și registrul LIO.

11. Piața energiei electrice

11.1. Consumul tehnologic de energie electrică la transportarea acestuia prin rețelele electrice.

11.1.1. Valorile normative și calculate ale consumului tehnologic de energie electrică la transportarea ei.

În conformitate cu Hotărîrea ANRE nr.152/2015 din 17.07.2015, normativul consumului tehnologic de energie electrică la transmiterea acesteia prin rețeaua de înaltă tensiune a Î.S. "Moldelectrica" constituie 3,0%.

Consumului tehnologic de energie electrică la transportul acesteia prin rețeaua de înaltă tensiune a Î.S. "Moldelectrica", calculat față de intrarea soldată efectivă în rețeaua raionului energetic de pe Malul Drept pentru piața internă pe anul 2018 a constituit 112,9 milioane kWh sau 2,63 %.

Valorile calculate ale pierderilor tehnice de energie electrică la transportul acesteia prin rețelele electrice de înaltă tensiune ale Î.S. "Moldelectrica" au fost determinate lunar conform Programului Institutului de Energie al Academiei de Științe a Republicii Moldova pentru filialele RETÎ și în general pentru Î.S. "Moldelectrica". În 2018 această cifră constituit 137,76 milioane kWh.

11.1.2. Analiza consumului efectiv de energie electrică la transportul acesteia.

Consumul real de energie electrică la transportul acesteia prin rețeaua Î.S. "Moldelectrica" de 35-400 kV în anul 2018 a constituit 112,9 milioane kWh sau 2,63 % (în anul 2017 - 111,29 milioane kWh și respectiv 2,68%).

Valoarea medie anuală a pierderilor relative de energie electrică a rămas practic la nivelul anului precedent (a scăzut cu 0,05 %). Valoarea absolută a pierderilor de energie a crescut cu 1,61 milioane kWh.

Pierderile de energie electrică plătite de Î.S. "Moldelectrica" au constituit 112,9 mil.kWh. în sumă de 97,18 mil.lei.

Creșterea valorii absolute a pierderilor în anul 2018 se explică prin condițiile meteorologice și regimul de funcționare al rețelei.

Economia consumului efectiv de energie electrică la transportul acesteia prin rețelele electrice de înaltă tensiune a constituit:

- în comparație cu normativul stabilit de ANRE pentru piața internă 12,6 milioane kWh;
- în comparație cu valorile calculate ale pierderilor tehnologice de energie electrică 24,8 mil.kWh.

Informația privind pierderile tehnologice la transportul energiei electrice pe rețeaua Î.S. „Moldelectrica” este prezentată în tabelul 12.

Tabelul 12. Analiza pierderilor tehnologice la transportul energiei electrice pe rețeaua Î.S.,„Moldelectrica” pentru an.2018

Nr.	Denumirea	Anul 2017				Anul 2018				Valoarea calculată ale pierderilor de energie electrică pentru a.2018	Abaterile valorii calculate (+) depășit (-) economie
		Energia electrică neechilibrată intrată în rețeaua filialelor RETÎ	Energia electrică echilibrată intrată în rețeaua	Consumul energiei electrice pentru transportul acestaea pe RETÎ		Energia electrică neechilibrată intrată în rețeaua filialelor RETÎ	Energia electrică echilibrată intrată în rețeaua	Consumul energiei electrice pentru transportul acestaea pe RETÎ			
				(real)				(real)			
				mil.kWh	mil.kWh			mil.kWh	%		
1.	Filiala RETÎ Nord-Vest	472,2	335,7	14,9	4,44	431,8	333,6	13,5	4,06	15,1	-1,6
2.	Filiala RETÎ Nord	1859,3	707,2	28,1	3,99	1573,0	742,9	28,1	3,79	29,4	-1,3
3.	Filiala RETÎ Centru	2250,6	703,4	27,4	3,90	2375,6	734,8	26,6	3,62	30,8	-4,2
4.	Filiala RETÎ Sud	707,4	450,6	21,1	4,74	715,9	454,3	21,8	4,81	30,1	-8,3
		5289,5				5096,3					
5.	dintre care: Energia electrică intrată în rețeaua Î.C.S."RED UF"S.A. (zona mun.Chișinău) în rețeaua RED pe LEA 10-6 kV, în sistemul energetic al României		1950,8	0			2030,9	0			
6.	Pierderile totale din LEA 330-400 kV			19,8				22,9		32,3	-9,4
	Total malul Drept al Sistemului Electroenergetic al Moldovei		4147,7	111,3	2,68		4296,5	112,9	2,63	137,7	-24,8

Notă: Valoarea relativă a consumului de energie electrică pentru transportul energiei electrice pe rețeaua electrică de înaltă tensiune pentru filialele Î.S."Moldelectrica" este definită în raport cu energia electrică echilibrată intrată la fililalelor întreprinderii.

Tabelul 13. Pronosticul lunar al livrării și consumului de energie și putere electrică pentru participanții la Piața Energiei Electrice din Republica Moldova în 2019

Cumpărător	en.el.	Ianuarie	Februarie	Martie	Aprilie	Mai	Iunie	Iulie	August	Septem.	Octom.	Noem.	Decem.	Anul
Vinzător	put.max													
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Î.C.S. „GNF Furnizare Energie” S.A.	MWh	260,903	237,796	237,606	210,201	202,848	199,73	203,599	207,964	217,006	219,038	226,902	252,091	2675,684
	MW	484	474	404	384	349	374	364	399	394	419	439	444	484
Î.C.S. "RED UF" S.A.	MWh	21,398	12,154	16,754	7,289	13,152	18,87	27,401	28,836	4,494	29,162	30,798	27,31	237,618
	MW	40	25	30	20	25	40	55	56	10	56	60	55	60
S.A. "FEE-Nord"	MWh	89	79	74	69	72	71	72	77	74	80	82	81	920,000
	MW	192	180	175	175	155	145	145	145	155	165	180	192	192
S.A. "RED Nord"	MWh	4,10	4	7,4	4,4	4,45	5,9	7,14	7,7	4,08	8,15	8	17,7	83,000
	MW	9	8	16	9	9	12	14	16	8	16	15	36	36
Î.S. „Moldelectrica”	MWh	10,5	10,5	10,5	9,0	8,5	8,5	8,5	8,5	9,0	9,0	10,5	10,5	113,500
	MW	20	20	18	18	17	17	17	17	17	18	19	20	20
S.A. "Lafarge Ciment"	MWh	0,407	1,815	9,016	6,040	9,341	9,219	9,993	9,414	8,084	7,117	7,483	0,616	78,545
	MW	1	4,6	21,9	21,9	21,9	21,9	21,9	21,9	21,9	21,9	21,9	4,6	21,9
S.R.L. „Furnizare Energie”	MWh	2,9	1,65	2,05	3,59	3,88	4,13	3,9	4,3	3,9	3,91	4,16	3,63	42,000
	MW	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16
S.R.L. "Moldovatrangaz"	MWh	9,4	7,4	4,9	0,015	0,015	0,95	0,015	1,9	0,5	2,376	4,7	4,7	36,871
	MW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
S.R.L. "LC Energie"	MWh	0,528	0,477	0,528	0,511	0,528	0,511	0,528	0,528	0,511	0,528	0,511	0,528	6,220
	MW	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
În total	MWh	399,136	354,792	362,734	310,046	314,714	318,810	333,076	346,142	321,575	359,281	375,054	398,075	4193,438
	MW	762	727,6	680,9	643,9	592,9	625,9	632,9	670,9	621,9	711,9	750,9	767,6	767,6
S.A." Energocom"	MWh	253,346	220,043	247,543	257,061	272,901	295,229	316,633	330,289	307,550	308,227	280,978	256,800	3346,601
	MW	541,9	498,7	454,6	543,9	535,4	558,4	613,4	651,4	603,4	566,3	526,2	540,9	651,4
Termoelectrica, Sursa-1 str.M.Manole 3	MWh	126,873	111,845	90,289	37,574	25,097	4,048	0	0	0	34,924	73,795	116,953	621,398
	MW	191	191	191	86	42	42	0	0	0	109	191	191	191
Termoelectrica, Sursa-2 str.Vadul lui Vodă 5	MWh	0	0	0	0	0	3,297	3,514	2,903	3,83	0	0	0	13,544
	MW	0	0	0	0	0	10	8	8	10	0	0	0	10
S.A. „CET - Nord"	MWh	10,882	15,135	14,552	0	0	0	0	0	0	5,352	14,094	17,748	77,763
	MW	23,1	31,9	27,3	0	0	0	0	0	0	28,1	33,7	35,7	35,7

Î.S. „NHE Costești”	MWh	2,433	2,433	3,933	8,933	10,933	10,933	7,933	7,933	4,433	4,433	0,000	0,000	64,333
	MW	6	6	8	14	15,5	15,5	11,5	11,5	8,5	8,5	0	0	15,5
SER	MWh	5,602	5,336	6,417	6,478	5,783	5,303	4,996	5,017	5,762	6,345	6,187	6,574	69,799
Producerea en.el.														
Termoelectrica, Sursa-1 str.M.Manole 3	MWh	146,332	128,688	105,286	45,295	30,323	4,891	0	0	0	42,09	86,632	135,242	724,779
Termoelectrica, Sursa-2 str.Vadul lui Vodă 5	MWh	0	0	0	0	0	4,702	5,186	4,431	5,68	0	0	0	19,999
S.A. „CET - Nord”	MWh	13,256	17,574	17,105	0	0	0	0	0	0	7,651	16,633	20,292	92,511
Î.S. „NHE Costești”	MWh	2,5	2,5	4	9	11	11	8	8	4,5	4,5	0	0	65

11.2. Indicatori privind continuitatea serviciului de transport al energiei electrice.

Valorile indicatorului de calitate privind energia electrică nelivrată ENS (*Energy Not Supplied*) și timpul mediu de întrerupere AIT (*Average Interruption Time*) pentru perioada 01.01-31.12.2018.

Tabelul 14. Valorile indicatorilor ENS și AIT

Nr.	Indicator	Trimestrul I	Trimestrul II	Trimestrul III	Trimestrul IV	Total
1	ENS (MWh)	76,2	7,66	9,21	16,98	215,75
2	AIT (min/an)	8,85	1,07	1,22	1,97	27,1

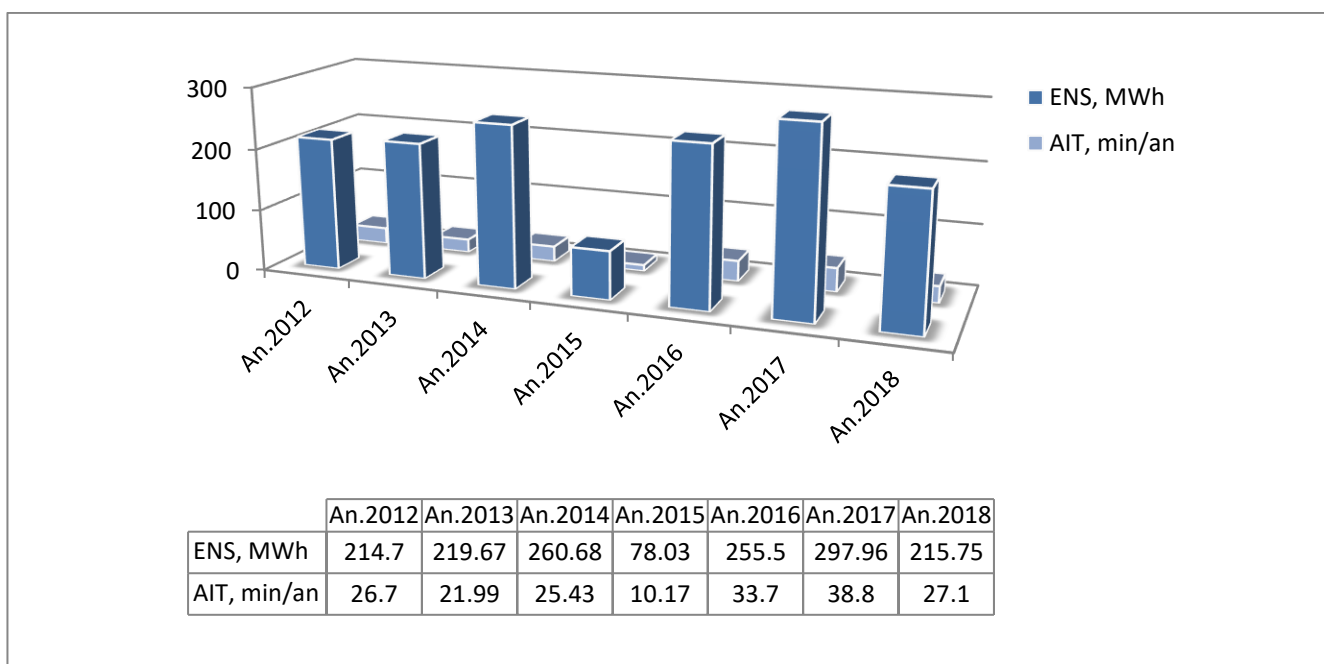

Figura 19. Valorile indicatorilor de calitate privind continuitatea serviciului în perioada 2012-2018

12. Perspectivele de dezvoltare a întreprinderii

Î.S. „Moldelectrica” planifică dezvoltarea rețelelor electrice de transport, ținând seama de stadiul actual a sistemului energetic și evoluția prognozată a consumului, parcului de producție și schimburilor de energie electrică.

Pentru perioada 2019-2021 se propune alocarea investițiilor în următoarele direcții:

- Construcția LEA 400 kV Vulcănești-Chișinău;
- Reconstrucția liniilor electrice aeriene existente 110-400 kV;
- Retehnologizarea ID-10 kV;
- Reconstrucția/retehnologizarea stațiilor electrice;
- Instalarea capacităților noi de transformare și înlocuirea transformatoarelor existente;
- Modernizarea selectivă PRA;
- Construcția noului sediu central al întreprinderii;
- Modernizarea sistemelor SCADA și MMS.